Szalai Borbála

Krumpliorrú trombitás

Krumpliorrú
a bohóc,
boglyas haja:
kenderkóc.
Pincskalap van
nagy fején,
toll libeg a
tetején…
Kétrőfös a
csukája,
skótkockás a
nadrágja…
Zakója is
divatos,
aranypitykés,
tűzpiros…
Bohóc nyakán
trombita –
kezdődhet a
muzsika…
Hidd el nekem,
ha mondom,
így áll ő a
porondon –
ő, a híres
muzsikás:
krumpliorrú
trombitás!...

Méhes György

Az első feleségem

Nem akarok dicsekedni vele, de én mindig komolyan vettem az életet. Ez abból látszik, hogy már hatéves koromban elhatároztam, megházasodom. Apunak van felesége, véletlenül éppen anyu, Mihály bácsinak Mariska néni. Endre bácsinak Pirkó néni. Ezek szerint úgy illik, hogy nekem is legyen.

Először Zsuzsikára gondoltam. A szomszédék kisbabáját pesztrálta, de mivel két fejjel magasabb és tizenöt évvel idősebb volt nálam, rájöttem, hogy talán mégsem ő az ideális feleség. Aztán a kisbabát pécéztem ki magamnak, de be kellett látnom, hogy pólyásokat nem szokás feleségül venni. Nem maradt más megoldás, mint az emeleti kislány, Mártuska.

No, ő éppen megfelelő lesz.

Ebbeli elhatározásomat nyomban közöltem édesapámmal, aki egyetértett választásommal. Sötét ruhát öltöttünk magunkra az ünnepi alkalomra, és átvonultunk Mártuskáékhoz. Ott illendően fogadtak. Nyilván előre értesültek már a nagy horderejű látogatásról, mert Mártus, jövendő menyasszonyomhoz illően, talpig fehérben volt. Leültettek a nagy kerek asztal mellé, és tésztával kínáltak.

Édesapám előadta elhatározásomat, és ünnepélyesen megkérte Mártus kezét.

Ünnepélyesen megkaptuk.

Felszólítottak, hogy frigyünk megpecsételésére csókoljuk meg egymást. Erre azonban nem voltunk hajlandók, inkább megettünk fejenként még két-két tésztát.

– No, most már ásó-kapa s a nagyharang válasszon el benneteket – mondta mosolyogva Mártus mamája. – Menjetek szépen játszani.

Mi, új házasokhoz illően, kézen fogva leszaladtunk az udvarra, s ott azonnal papást-mamást kezdtünk játszani. Ennek során sikerült hajba kapnunk. A végén – restelkedve vallom be – még össze is verekedtünk. Mártus letépte gyönyörű sötétkék ruhám zsebét, én meg hófehér menyasszonyi ruhájához vágtam egy nagy sárgombócot.

– Pocegér! Pocegér! – visítottam és taszigálni kezdtem a sánc felé.

– Makimajom… makimajom! – ez volt jövendő hitvesem válasza.

Az óriási csetepatéra előkerülő örömszülők választottak szét bennünket, és egyhangúlag érvénytelennek nyilvánították házasságunkat.

Mi ebből a históriából a tanulság? Alkalmasint semmi. Legfeljebb az, hogy semmit sem jó elsietni, még egy leánykérést sem.

Mihálka György

Nevelés

Papa elárult egy hatalmas nagy titkot.
Nem is a gólya az anyukám!
Hűű…! Vajon mit szólna ehhez a mama?

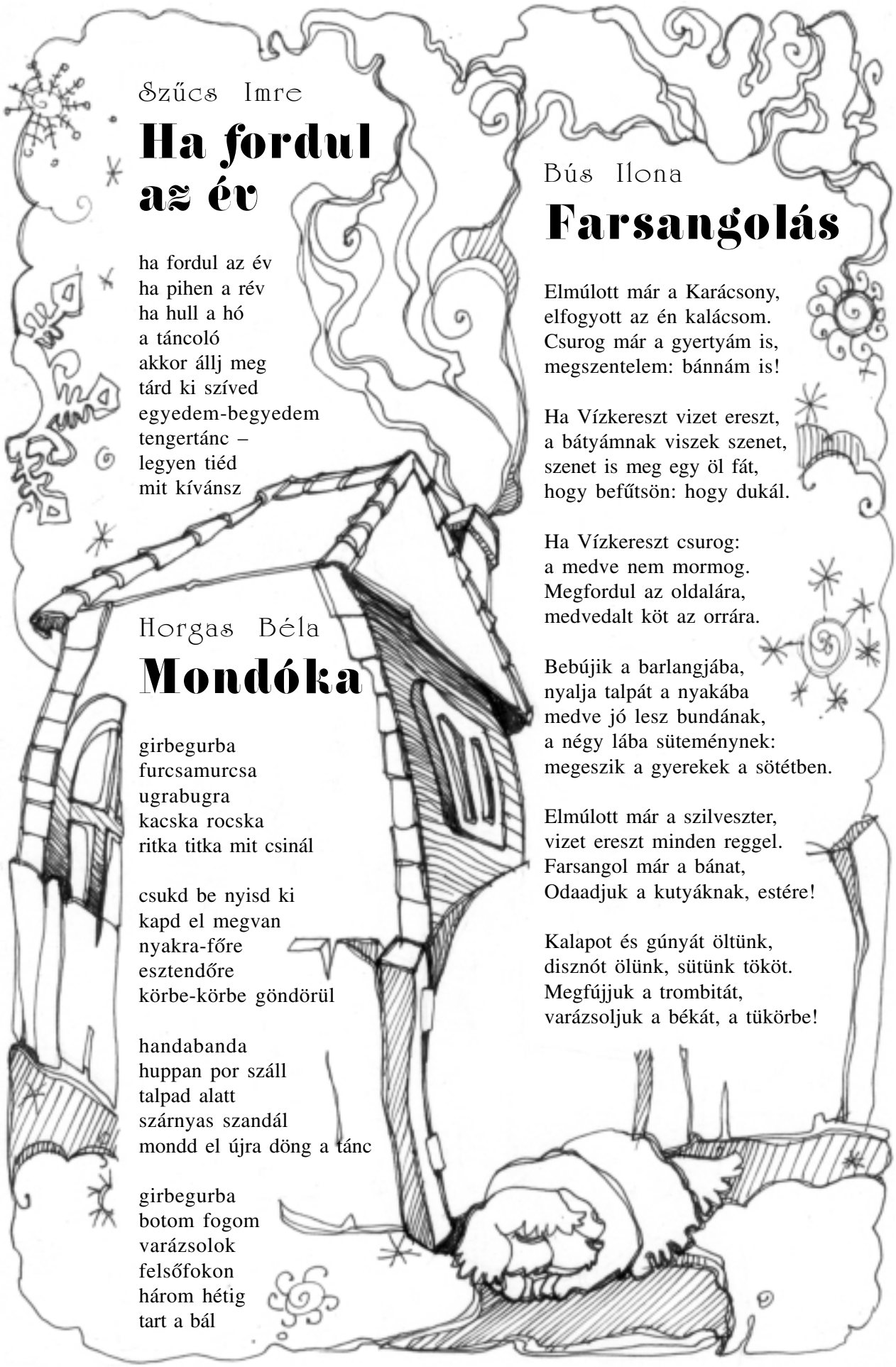

Szűcs Imre

Ha fordul az év

ha fordul az év
ha pihen a rév
ha hull a hó
a táncoló
akkor állj meg
tárd ki szíved
egyedem-begyedem
tengertánc –
legyen tiéd
mit kívánsz

Horgas Béla

Mondóka

girbegurba
furcsamurcsa
ugrabugra
kacska rocska
ritka titka mit csinál

csukd be nyisd ki
kapd el megvan
nyakra-főre
esztendőre
körbe-körbe göndörül

handabanda
huppan por száll
talpad alatt
szárnyas szandál
mondd el újra döng a tánc

girbegurba
botom fogom
varázsolok
felsőfokon
három hétig
tart a bál

Bús Ilona

Farsangolás

Elmúlott már a Karácsony,
elfogyott az én kalácsom.
Csurog már a gyertyám is,
megszentelem: bánnám is!

Ha Vízkereszt vizet ereszt,
a bátyámnak viszek szenet,
szenet is meg egy öl fát,
hogy befűtsön: hogy dukál.

Ha Vízkereszt csurog:
a medve nem mormog.
Megfordul az oldalára,
medvedalt köt az orrára.

Bebújik a barlangjába,
nyalja talpát a nyakába
medve jó lesz bundának,
a négy lába süteménynek:
megeszik a gyerekek a sötétben.

Elmúlott már a szilveszter,
vizet ereszt minden reggel.
Farsangol már a bánat,
Odaadjuk a kutyáknak, estére!

Kalapot és gúnyát öltünk,
disznót ölünk, sütünk tököt.
Megfújjuk a trombitát,
varázsoljuk a békát, a tükörbe!

Kiss Benedek

Farsangoló

Pörgetőzzünk,
forgatózzunk,
táncot förgeteget kezdjünk,
húshagyatra,
virradatra
hű szerető párra leljünk!

Kergetőzzünk,
forgatózzunk,
toppants, dübbenőset dobbants,
legyen a szoknya
vadkacsa szárnya,
röppentsd: szálljon zene-habokban!

Szántay János

Hókutyák

Hókutyák téli éj felén
Keringőznek a tó jegén.

Fújják torok-kürtjüket,
Égre írják nevüket:

December – jégterrier
Január – fagyagár
Február – hóuszkár

Nevük lila lánggal ég,
Megolvad az égi jég.

Csillagok téli éj felén
Csónakáznak az ég vizén.

Kányádi Sándor

Három holló

Ül a havon
három holló.
Mind a három
nagyothalló.

Fújhat a szél,
zúghat-búghat,
ők a hóról
nem mozdulnak.

Közepén a
fehér télnek
moccanatlan
feketéllnek.

Varga Katalin

Tündérek éjszakája

Részlet a meseregényből

Végre, végre, na végre! Itt az ünnep.

Tündér Ilonkával korántsem volt olyan könnyű az élet, amint azt minden idők minden királyfija ábrándjaiban hitte. Tündérhon legszebb nője volt. Hogy az is maradhasson, megszenvedett érte szolgahada.

Kókusztejben fürdött, uborkával pakolta arcbőrét, ibolyaziromból szőtt törülközővel szárítkozott, hétszázhetven krémmel, rúzzsal, festékkel készítette ki magát.

Képzeld csak el, hány kókuszt kellett felfűrészelni, amíg a fürdőmedencéje tele lett! Hány ibolyát kellett szedni, megszőni, amíg a fürdőlepedője elkészült! Egyetlen rúzsához több száz bíborcsigát fogtak ki a tengerből.

És az aranyhaja. A sokak által irigyelt, sarkáig nőtt aranyhaja. Amivel éjszakánként ő és Árgyélus takarózott. Hogy összegubancolódott minden reggelre! Fél napba telt, amíg simára fésülték, százhúsz ágba befonták, és a fejére tornyozták.

És akkor még nem szóltunk hétezer ruhájáról és cipellőjéről, a hozzájuk tartozó koronákról, gyöngyökről, amiknek rendben kellett sorakoznia, hogy idejében kiválaszthassa közülük a kedvére valót.

Csakhát ennyi holmiból nehéz választani! Hulltak a pofonok, hulltak a könnyek, szaladgáltak a tündérek, vasalták a próba közben összegyűrt ruhát, tisztították az ablakon át a sárba repült cipellőt, fűzték a szétszaggatott gyöngysort.

Mindezt a szekatúrát a világ legszebb hangján csicseregte végig. Aranyoskázta, butuskázta, szívecskémezte az egyre rémültebben tüsténkedő tündéreit. A banyapók jelenetei ártatlan majálisok voltak a világ legszebb és legszelídebb tündérasszonyának öltözködéséhez képest.

Árgyélus ilyenkor vissza is húzódott a szobájába. Miközben telefüstölte a szobáját, egyfolytában dohogott: – Az árgyélusát! Csak ezt az öltözködést éljem túl! Úgy itthagyom ezt a bolondok házát, úgy visszamegyek a saját portámra, hogy vissza se nézek, és hátralevő életemben kizárólag lóápolással foglalkozom!

Mire Ilona felöltözött, eltelt a nap, a mérgét is elvitte a csibukfüst. – Nos, hogy tetszem, Árgyus? – forgolódott előtte a világ legszebb tündérasszonya. – Lélegzetelállítóan, tündibündim! – sóhajtotta megbabonázva.

Nagyobb ünnepekkor ez az öltözködés több napot vett igénybe. Árgyélusnak mindegy volt, hány napot füstöl végig a szobájában, ha már benne volt. Dohogva, de kivárta a végét. Tanult ő türelmet királyfi korában. Amikor háromszor is hetvenhét éves aggastyánná öregedett és újult ifjúvá, hogy végre, végre, na végre! Tündér Ilonáját elnyerhesse. „Ez a több napos öltözködési hercehurca nem az én bajom", somolygott a pipája mellett. „Fájjon tőle a vendéglátók feje!"

Vendéglátóiknak volt is miért bosszankodniuk. Mert ki szeret puccban, paccban, parádéban napokon át várakozni? Ki szereti a tönkrement ételt kidobni és újat főzetni? Ki szereti az utat újra és újra felhinteni friss ibolyaszirmokkal? Ki szeret ezek után ujjongani, hogy: „Mekkora szerencse érte a házunkat!!?"

Erdőhonban végképp nem volt mindegy, hogy késik-e. Tündérek Éjszakája csak Tündérek Éjszakáján van. Nem lehet ide-oda tologatni.

A máglyafák ugyan már ott sorakoztak a tengerparton. De a máglyatüzet csak a Tűzkirály és a tűzmanók gyújthatták meg. Csakis a varázsmáglya tüzéből. Így szólt a tündértörvény. Így történt évezredek óta.

Hetvenhét manó leste, távcsövezte tehát az utat, hogy időben jelezhessék, ha a tündérkirálynő végre felbukkan, és megkezdődhet a parádé.

Jó sokáig vártak. Tölgyesi Nyakas izgalmában hol a legtörpébb törpe, hol a legóriásabb óriás lett. Hol húsz méter magasságba nyújtotta fel a nyakát, hogy a fák között kiláthasson az érkezőkre, hol húsz centire visszazsugorította, hogy rápillanthasson a karórájára és sziszegve megállapíthassa, Tündér Ilona mit sem változott.

Végre, végre, na végre!, felharsant az első kürt. Kikötött a királynői bárka!, jelezte. Nyomában a további hetvenhat is felzengett, hogy közeleg már az úton a tündérkirálynő és a fényes kísérete.

A fákra, bokrokra aggatott lampionok kigyúltak. A vendégek az égig érő szállodából kitódultak. Mire a királynő a tisztásra megérkezett, csillogott-villogott Erdőhon, ujjongott, tolongott a tengerparton mindenki.

A díszes gyülekezetből három személy hiányzott: Békakirályfi, Bücsök bába és a Tövisdisznó.

Békakirályfinak sejteleme sem volt az ünnepről. Bücsök bábának jó oka volt elhallgatni előle.

De hová lett Tövisdisznó? Nem hiányzott senkinek? Előfordulhat egy Tündérhonban, hogy éppen azt a hőst, akinek az ünnepet köszönhetik, ne keressék? Bizony, előfordulhat. Bizony a nagy tolongásban mindenki magával törődött. Hogy minél közelebb kerüljön a tűzhöz!

Minél több csodavíz szóródjék rá majd a csodaparázs alól fakadó csodavízből.

Ámbár feleslegesen tolongtak. Az ültetésnek ősi rendje volt. Tölgyesi Nyakas szigorúan szét is ültette őket. A négyzetesre rakott máglya körül külön oldalra kerültek az öregemberek, külön oldalra az öregasszonyok, külön oldalra a hajadonok, külön oldalra az ifjú vitézek. Így szólt az előírás, így lehetett foganatja az új varázstűznek.

A hableányoknak azért eszébe juthatott volna Tövisdisznó, vélheted. Nekik eszükbe is jutott. Egyéb se járt az eszükben. Csakhát a torokfájás-zárlat még tartott. Vízanya egyedül a fiát hozta el az ünnepre. Őt is csak Tengerlakó Aggastyán jóslata miatt. Az ötven hableány a tengeri palotában búslakodott. Ott találgatták: vajon kivel szemben ül a hős lovag? Kinek a kedvéért füstöli a csodatűz csodafüstjénél a székfűágat? Ó, boldog székfűág!

Talán épp ekkor, a székfűág megirigylésének a pillanatában kérdezte meg Tündér Ilona férjétől, Árgyélus királytól: – Igaz, hogy egy tövisdisznó és egy macskacicó járt körbe a lángszín tündérvirág ügyében?

– Így mondják. De tudod, hogy Tölgyesi Nyakas mekkora mókamester. Talán csak kitalálta az egészet, hogy fokozza a kíváncsiságot a csodavirága körül.

– Hát ez sikerült neki. Régen vettek ennyien részt az ünnepen – helyezkedett el a trónszékén. Épp ekkor lépett oda Tölgyesi Nyakas, hogy bejelentse, az ünnepséget meg lehet nyitni. – Szeretném majd látni Tövisdisznót, a nap hősét – mondta neki.

Erdőhon ura ránézett a deli vitézek csoportjára. Tövisdisznót nem látta köztük.

Felharsantak a kürtök. A beszélgetést nem lehetett folytatni. Tündér Ilona üdvözölte az egybegyűlteket. Tűzkirály végre, végre, na végre! megkezdhette a ceremóniát. Ezenközben Tövisdisznó, a nap hőse, a lovagi szolgálatában megcsúfolt, az ünneplők által elfelejtett kislovag a régi, titkos odújában búslakodott.

Amióta visszatért Erdőhonba, ki se dugta az orrát. Készült ugyan Gyöngyszín Árgyél szétkaszabolására, de azt már mint lovag a lovaggal kívánta megtenni. – Ha a lángszín tündérvirág egész Tündérhonban megszünteti a varázslatokat – gondolta–, felesleges Macskacicó mellett tátani a számat. Üljön csak vele a vízikirályfi! Füstölje az neki a székfűágat!

Amikor megszólaltak a kürtök, mégis kióvakodott. A kakasai közé húzódva bámulta, hogy a távolban hogyan lobognak fel a máglyák. – Az én ünnepem – szorult el a torka –, és nem hiányzom. – A homlokát ráncolta, a fogát csikorgatta, szidta Gyöngyszín Árgyélt. – Egy gaz! Egy kopoltyúfejedelem! Egy harcsapofa! – Persze tudta, hogy dehogyis harcsapofa. Nagyon is jóképű. Nagyon is rokonszenves. – Csak tudnám, kire hasonlít? Kire emlékeztet? Őt is szétkaszabolnám. Á. Nincs értelme. Ennek a fenenagy ünnepségnek sincs értelme.

És ekkor leszállt mancsára a hőn áhított, parányi Éjkisasszony.

Nézte, nézte, megrendítően törékeny alakját, fekete haját, tündöklő zöld szemét, nézte, nézte Tündérország legszebb lényét, és csak szomorúságot érzett. Már nem szerette volna hazavinni, odahaza parányi palotában oltalmazni. Macskacicó nélkül ennek sem volt semmi értelme.

– Elintézted azt az apró szívességet? – kérdezte a parányi lény. – Kinyílik a lángszín tündérvirág? Betartottad a szavadat?

– Én mindig betartom a szavamat! – sóhajtotta.

– Én is! – reppent fel mancsáról a parányi lény.

Ahogyan felrepült, nőtt, növekedett. Homlokán ott ragyogott a hold. Palástján ott szikráztak a csillagok. Éjkisasszonyból Éjkirálynő lett. – Felöltöttem kedvedért ősi jelmezemet. Eljössz-e hát a szolgálatomra?

Tövisdisznó keserűen, de rendíthetetlen hűséggel válaszolt: – Nincs igézőbb feladat, mint a te szolgálatod, de lovagi esküm Macskacicóhoz köt.

A tündérasszony most nem toporzékolt. Nem mondta: „De nagyra vagytok a lovagi esküvel, királyfi! Engem nem szokás elutasítani, királyfi! Engem szolgálni szokás, ha én úgy akarom!" Szelíden mosolygott, mintha Éjkisasszony volna.

– A tisztásra azért elkísérhetnél, lovag!

Tövisdisznó felült a fekete kakas hátára. A tisztás széléig követte a tündérasszonyt.

A nagy máglya utolsó parazsa éppen akkor hunyt ki. Épp ekkor tűnt fel a mélyéből a vakító csodavíz. Mint egy óriási szökőkút, meglocsolta egész Erdőhont.

A csodavíz hirtelen kiapadt, a fény kialudt. Éjkirálynő tűnt fel a tisztáson. Egy bűvész ügyességével fel s le dobálta, el-elkapkodta az égő fáklyákat. A fáklyák hol elaludtak, hol maguktól kigyúltak. Lángjukat kibontották, mint a virágok, mint a vakító aranylegyezők. Végül kört alkotva lángkoszorúként ragyogtak.

Hirtelen vaksötétség támadt.

És pontosan ott, ahol a fáklyák koszorúja az imént ragyogott, miriád harangocska csilingelésével szárba szökött, tizenkét szirmot hajtott a lángszín tündérvirág. Éjkirálynő eltűnt. Erdőhon nappali fényességben úszott.

És ebben a csodafényben minden régi varázslatnak vége lett. Lápavupi kiesett a bűvös gömbből. Rézszakáll és Szipirty bába páciensei visszanyerték régi formájukat. A hableányokról elmúlt a torokfájás. Macskacicóról lehullott a macskabőr. Tövisdisznóról a tövisdisznó-irha. A három kakasból fekete, fehér és pejszínű táltoscsikó lett.

Minden rendű és rangú régi varázslatnak vége szakadt egész Tündérhonban.

Weinrauch Katalin

Havas február

Hó lepte út hátát
sebzi léptem nyoma:
szűzi fehér leplén
vágok csapást rajta;
megyek februárnak
álmos másodnapján,
távolról harangszó
visszhangja köszön rám.
Hóvarázstól némák, dermedtek az utcák,
hó súlyát cipelik görnyedezve a fák.
Fuvallat szavára felébred egy óriás,
ezüstöt szitáló
vén fa, fehér bundás,
s vállamon palástként
ül meg a lehulló,
szelíden neszező
csillogó porkahó,
majd meg vad szél viszi táncba az ágakat,
s a csúf varjak fehér galambokká válnak…
A szemhatár szélén
őrtálló Kárpátok
sziklabarlangjain
ma nyílnak az ajtók:
álmos mackószemek
kutatják a tájat,
merjék-e otthagyni
a jó puha ágyat?
Gyertyaszentelő van…
No de honnan tudják?
Árulkodott a szél?
Vagy a telet unják?
Bóbitás kismadár
aligsúlya alatt
a hó nem törik meg,
érintetlen marad.
Ő válaszol nekem
vidáman pityegve:
érezni a tavaszt,
él az a szívekbe'.

Szepesi Attila

Áfonya

Ízes áfonya
tűzpirosan
fénylik az erdőn
illatosan.

Keresi a cinege, ha
tél hava száll,
csipdesi éhesen
és tovaszáll.

Kosztolányi Dezső

Február

Halvány ezüstfüst futja be a fákat.
A téli reggel éles, zúzmarás.
Olykor, mikor lehúzzuk téli kesztyűnk,
belénk harap a fagy, s mi sírni kezdünk,
mert fáj a seb, mint a farkasmarás.

Görgey Gábor

Téli tó

Csípőre tett kézzel
tó partjára állnak,
kíváncsian nézelődnek
fehér hasú házak.
A csillogó parton
bámulnak a jégre,
s pöfékelnek barna füstöt
kéménycsücsörítve.
Szaladnak a tóra
csöpp gyerekek rajban,
a gubancos ördögbunda
mindegyiken rajt' van.
Visongatva csúsznak,
egymást lökik-vágják,
sok nevetve tapogatja
pecsenyéje táját.
S a jég alól bámész
halak, békák, rákok
nézik, milyen jól mulatnak
fönn a fiúk, lányok!

Hajnal Anna

Szánkón

Húzza a szánkót hegynek fel,
szuszog a Jankó hegynek fel.
Siklik a szánkó hegyről le,
ujjong a Jankó hegyről le!
De puha fehér dunna a hó!
Még felborulni is, jaj de jó!
Vörös az orra, a füle ég,
szuszog a Jankó, de húzza még.

Mészely József

Téli csendélet

Nyáron nem látsz ilyen szépet,
jégvirágos csendéletet.
Nem szegen függ, fenn a falon,
csillog-villog az ablakon.

Téli fagy a mázolója,
ecsetével pingálgatta
párából e remekművet.
Rámája az ablakkeret.

Ahány könnyű ecsetvonás,
mind gyöngyházszín fényragyogás,
csupa csipkés selyemszirom,
levélcsokor és cirkalom...

Hárs László

A jégcsapba zárt tündér

A tündér, akiről ez a mese mesél, egészen aprócska kis tündér volt, akkorka, hogy kényelmesen el tudott üldögélni egy gombostű hegyén, s az még csak meg sem szúrta pirinyó tündérpopsiját. De ugyanakkor olyan óriási nagy is volt, hogy be tudta tölteni az egész földet – egyik szárnya a tenger felett suhogott, a másik meg a hegycsúcsokat súrolta.

A kisfiú viszont, akiről ugyancsak ez a mese mesél, pontosan olyan kisfiú volt, mint társai, a többi kisfiú, annyira olyan volt, hogy néven se kell nevezni, a legokosabb, ha mindnyájan a magatokét gondoljátok a neve helyébe.

A kisfiúnak sejtelme se volt a tündér létezéséről. Azaz hát tudott róla, mert látta megcsillanni a fűszál hegyén hintázó harmatcseppben; érezte lágy csiklandását az orra körül, s jóízűen el is tüsszentette magát; hallotta a hangját a patak susogásában s a lomb közt rejtőző madár trillájában. Csak éppen azt nem tudta, hogy tündérről van szó.

A tündér annál jobban ismerte a kisfiút. Dédelgette, kényeztette, ölelgette, simogatta; a kedvéért napot gurított az égre, s köré fehér bárányfelhőket terelt; a kedvéért gyönyörűnél gyönyörűbb virágokat eszelt ki, s ugyancsak a kisfiú kedvéért terelgetett csodálatos, csiszolt kavicsokat a folyópartra. Még elősorolni is sok lenne, mi mindent művelt a tündér ezenkívül is a kisfiú kedvéért, de azt már nem lehet említetlenül hagyni, hogy miatta állt szünet-szakadatlan harcban a fehér varázslóval.

A tündér maga volt a szüntelen eleven mozgás, a vidám zajongás, a cikázó fény. Hol egy rügy hegyén ringatódzott, hol a folyó pikkelyes hátán csillámlott, hol jánosbogarak röppentek fel tenyeréből, hol madárfiókák csipogtak a vállán. Holdsugarat font, és rózsás hajnali fényt árasztott, bimbókat pattantott, és forró sziklán pihegő, aranyhátú gyíkot melengetett, legfőképpen pedig kacagásra, játékra, nagy-nagy szaladgálásokra, harsány kiáltozásokra, jóízű evésekre, szuszogó alvásokra, ujjongó ébredésekre biztatgatta-oktatgatta a kisfiúkat, kislányokat.

Nem állhatta ezt a fehér varázsló. Hideg szívében egyre nőtt, növekedett a fagyos gyűlölet, s úgy határozott, bármi áron, de megzabolázza a rakoncátlan tündért, hogy néma csönd, dermedt mozdulatlanság, fénytelen homály legyen úr a világon, és a kisfiú se ugrándozzon, szaladgáljon, kiáltozzon.

Ehhez elsősorban is kézre kellett kerítenie a tündért. De akárhogyan kergette, űzte, hajszolta, az mindig kisiklott a keze közül, hiszen olyan pirinyó tudott lenni, hogy kényelmesen üldögélt egy tű hegyén, és olyan hatalmas, hogy betöltötte az egész világot. Mit eszelt ki erre a fehér varázsló? Semmi mást, csak azt, hogy elpusztít mindent, amiben a tündér elrejtőzhet előle, s ha nem lesz több búvóhelye, akkor mégiscsak nyakon csípi majd.

A kisfiú minderről mit sem tudott. Ő csak azt látta, hogy a levelek megsárgulnak és leperegnek az ágakról, hogy a madarak elköltöznek, hogy a nap elé súlyos felhők nyomulnak. Még akkor sem gyanított semmit, amikor a varázsló a kopárrá vált földet elkezdte beteríteni fehér takaróval. Pedig ezt azért tette, hogy a tiszta fehér takarón ott maradjon a tündér lába nyoma, s

Kovács András Ferenc

Csillagcsengő

Jégcsap csendül, jégcsap cseng –
csillagcsengő égen leng.
Jégcsap csücskén csüngő nesz –
csilló neszből csengés lesz.

Jégcsap csücskén fény csendül –
égen csüngő szél lendül…
Jégcsap csörren, csilló csend –
csokros csillagcsengő cseng…

így űzőbe tudja venni. Csakhogy a tündér se hagyta annyiban a dolgot. Felnyújtotta rózsás ujját a magasba, szétkergette a súlyos, szürke fellegeket, és megkérte a napot, vegye célba aranynyilaival a varázsló fehér terítőjét. A nap megfogadta a tündér szavát, s ahova aranynyilai pattantak, ott a fehér takaró foszladozni kezdett. Már-már úgy látszott, hogy győz a tündér.

Csakhogy a varázsló nekidurálta magát. Újabb s újabb fehér takarókat teregetett a földre, fehérségével beborította a fákat, bokrokat, háztetőket, hegycsúcsokat, míg minden fehér lett, néma és dermedt. S ekkor egy reggelen megpillantotta a tündér lába nyomát a fehér hótakarón. Azonnal utánavetette magát. A tündér éppen a kisfiúhoz igyekezett, hogy felvidítsa, jókedvű játékra biztassa, megkacagtassa. Már éppen be akart osonni hozzá az ablakon, amikor a varázsló utolérte és lecsapott rá.

Ficánkolt, kapálózott, rugdalózott a tündér a varázsló jéghideg vasmarkában, de hasztalan. Érezte, hogy mindjobban megdermed, s maga is némává, mozdulatlanná, hideggé válik ott, a kisfiú ablakában.

A kisfiú meg orrát az üvegtáblához nyomva, kibámult éppen az ablakon. De nem vett észre semmit a láthatatlan küzdelemből. Csak egyszerre megborzongott, mintha jeges ujjak futkározását érezte volna a hátán. S azt látta, hogy az ereszen, pont az ő ablaka fölött, egy hideg, fagyos, dermedt jégcsap nőtt.

Attól fogva a kisfiú gyakran elnézte az ablakból a jégcsapot. Mögötte lobogott a tűz a kályhában, előtte – az ablaküvegen túl – fehér, néma, dermedt világ terült el, s a jégcsap olyan különös alakzatban csüngött alá az ereszről. Néha olyan hosszan bámulta, hogy a szeme káprázni kezdett, s olyankor úgy tűnt neki, hogy nem is jégcsapot lát, hanem jégcsapba fagyasztott, jégcsapbörtönbe zárt tündért.

A tündér pedig csakugyan ott szorongott jégcsapbörtönébe zárva, maga is oly áttetsző, mint a tiszta jég, s egyre várta, várta a szabadulást. Úgy, de úgy szeretett volna odakiáltani a kisfiúnak, s megkérni őt, hogy szabadítsa ki a jégcsapból. De hasztalan kiáltozott volna, mert mozdulni se tudott, hiszen a fehér varázsló némaságra és dermedtségre kárhoztatta.

Hány nap telt el így, ki tudná megmondani? Lehet, hogy hetven, lehet, hogy nyolcvan vagy kilencven, de az bizonyos, hogy egy egész örökkévalóság. S ez alatt az egész örökkévalóság alatt a kisfiú nap mint nap megnézte, hogy helyén van-e még az ő jégcsapja, jégcsapban tündérkéje. S a tündér nap mint nap kinézett jégcsapbörtönéből, megnézte, hogy megvan-e még a kisfiú, és leste, van-e számára szabadulás.

A kisfiú már azt hitte, hogy örökkétig így fog kinézni a szobából a jégcsapra.

A tündér meg már-már azt hitte, hogy örökkön-örökkétig így fog benézni a jégcsapból a szobába.

De egy délelőtt a kisfiú odabent a szobában felkapta a fejét. Mintha valami ezüstcsengő halk csendülését hallotta volna odakintről!

Gyorsan az ablakhoz futott. Kinézett. S hát, uramfia, azt látta, hogy a felhők mögül kibukkanó nap aranynyilaival éppen az ő jégcsapját vette célba. A jégcsap csillog-villog, tündököl, és vidáman olvadozik. A lehulló cseppek pedig úgy csengenek, mint pirinyó kis ezüstcsengettyűk.

Nézte, nézte a lehulló cseppeket, a mindjobban fogyó jégcsapot, s egyszer csak azt látta, hogy nem lát semmit, mert a jégcsap úgy elolvadt, mintha sohase lett volna.

A következő pillanatban pedig valami lágy csiklandást érzett az orra körül, s nagyot, jóízűt tüsszentett.

Igen, ő volt az, a jégcsapba zárt tündér, aki végre kiszabadult börtönéből, s máris megkezdte vidám harcát a fehér varázsló ellen.

– Itt a tavasz – mondták az emberek. De a kisfiú tudta, hogy nem erről van szó, hanem a jégcsapba zárt tündér szabadulásáról. Füleljetek ti is, hátha már csengenek a pirinyó ezüstcsengők, hátha már cseppen a jégcsap, hátha már szabadul a jégcsapba zárt tündér, hogy diadalmaskodjék a fehér varázsló, a tél felett.

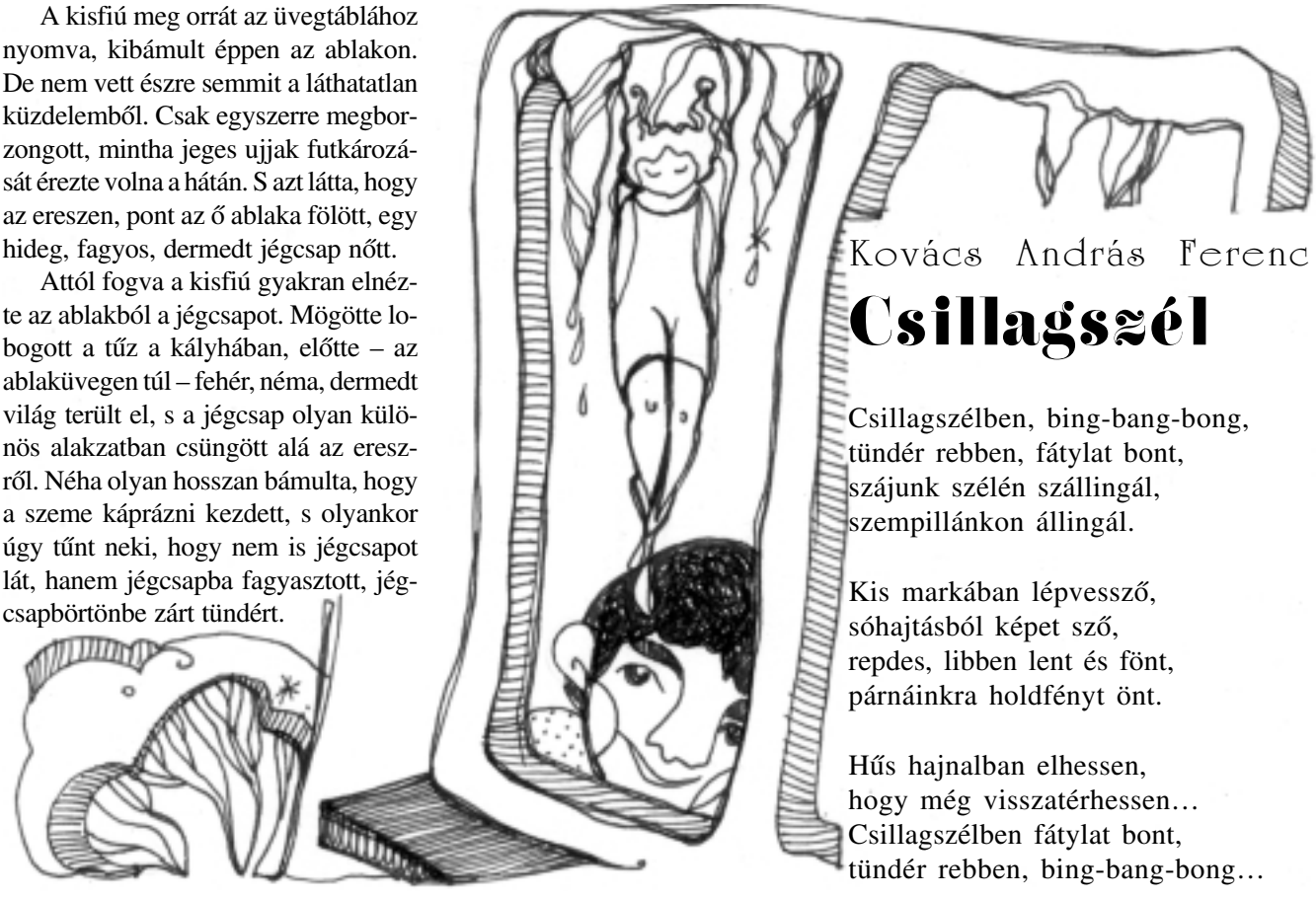

Kovács András Ferenc

Csillagszél

Csillagszélben, bing-bang-bong,
tündér rebben, fátylat bont,
szájunk szélén szállingál,
szempillánkon állingál.

Kis markában lépvessző,
sóhajtásból képet sző,
repdes, libben lent és fönt,
párnáinkra holdfényt önt.

Hűs hajnalban elhessen,
hogy még visszatérhessen…
Csillagszélben fátylat bont,
tündér rebben, bing-bang-bong…

„Hálaadással vigyétek kéréseiteket az Isten elé”

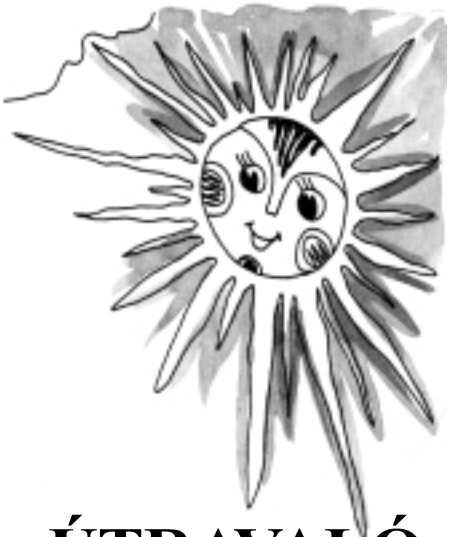

ÚTRAVALÓ

– Tücsök, mi baj? Olyan szomorú az arcod!

– Bogi, mondd csak, miért nem szeret engem Isten? Akármit kérek tőle, semmi nem teljesül.

– Egyáltalán semmi?

– Na jó, egy-kettő igen, de sokkal több mindent szeretnék. És nehogy azt hidd, hogy csak magamért imádkozom. Éppúgy hallgat akkor is, amikor a beteg barátomért kérem.

– Akkor már értem, mi lehet a baj, és a mese végén te is tudni fogod.

Döttöty vígan szedte csinos kacsalábait, miközben egyre azon töprengett, mit is kérjen az új királytól. A Nádas-tó számos lakója igyekezett ugyanilyen izgalommal a királyi fészek irányába. Hogy is ne siettek volna, hiszen Hattak, az öreg király utóda ma veszi át a Vadkacsák jogarát bölcs apjától, s mint ahogy az lenni szokott, az ünnep alkalmából ajándékot ígért legkiválóbb híveinek. Meglepetés várta a legerősebb, a legügyesebb vitézeket éppúgy, mint a legbölcsebb vadkacsát. „A valódi bölcs megtalálja a módját, hogy az új király megajándékozza” – ismételgette a hirdetőoszlopok befejező mondatát Döttöty. A díj megszerzőjének ugyanis a király jutalomból teljesíti egy kívánságát.

A királyi fészek előtt hosszú sorban topogtak az idősebbnél idősebb, tanultabbnál tanultabb kacsamamák és -papák, s mindannyian dörzsölgették szárnyaikat a biztos siker reményében. Döttöty azonban, ahogy egyre közelebb jutott a fészekhez, annál bizonytalanabb lett. Mit kérjen, és hogyan kérje? Határozottan? Alázatosan? Mézesmázosan vagy őszintén? Röviden vagy hosszan? Magának vagy másnak? Nem tudta, mit kérhetne, amit a király nem utasíthat vissza.

Az előtte álló is bement már, és ő még mindig tépelődött. Végül rá került a sor, és megállhatott a királyi pár előtt.

– Nos? – nézett rá kedvesen az uralkodó. – Te miért jöttél?

Döttöty szó nélkül nézett a bölcsességéről híres királyra. Majd hirtelen meghajolt előtte és ezt mondta:

– Felséges Uram, tudom, hogy te vagy a legbölcsebb az egész országban, kegyelmed és jóságod határtalan. Engedd hát meg, hogy először is megköszönjem, hogy magad elé engedtél. Köszönöm a lehetőséget, hogy megnyithatom előtted a csőrömet és elmondhatom szívem vágyát. Engedd meg hát, hogy melletted élhessek, és megtanulhassam mindazt, amit megtanulhatok. Egyebet nem kérhetek, hiszen minden más elveszíti az értékét.

A király csodálkozva nézett a fiatal kacsalányra.

– Nem tagadom, megleptek a szavaid. Fiatal léted ellenére minden megvan benned, ami segíthet, hogy boldog és gazdag lehess. Tisztelettudó vagy és őszinte, alázatos, ugyanakkor céltudatos. Legyen meg hát a kérésed, velem fogsz lakni, és megtanítlak téged mindenre, amire csak lehet.

– Senki más kívánságát nem teljesítette a király?

– Nem, mindenki más rosszul vagy rosszat kért. Döttöty volt az egyetlen, aki tudta, mire van a legnagyobb szüksége, és hogy nem akárkitől kéri.

– Tehát nekem is erre a kettőre kell figyelni?

– Igen, és azt az igét is tartsd mindig szem előtt, hogy „Hálaadással vigyétek kéréseiteket az Isten elé”.

Olasz Tímea

Bibliai ábécé

Jerikó. Az egyik leghíresebb város a Bibliában említettek közül. Története messze visszanyúlik a Biblia előtti korba. Már Kr. e. 8000-ben állt itt város. Amikor Józsué átkelt a Jordánon, nem messze a Holt-tengertől, Jerikó volt az első nagyobb erődítmény, amelyet a zsidóknak el kellett foglalniuk. Két párhuzamos vastag fal vette körül, de ezek a falak leomlottak, amikor az izraeli kürtök megszólaltak. Mivel Jerikó földrengéses területen épült, sokan úgy gondolják, hogy földrengés döntötte le a falakat, de lehetséges, hogy a völgykatlanban visszhangzó kürtzengés által keletkezett légmozgás is hozzájárult a leomlásukhoz. Bárhogyan volt is, Józsué és az izraeliek hite elengedhetetlen volt ahhoz, hogy ez az erődített város Isten ígérete szerint kezükbe adassék. Ezután Józsué lerombolta Jerikót és több száz évig lakatlan maradt. Jézus születése előtt azonban Heródes király újból felépíttette és virágzó várossá tette.

Jeruzsálem. Ennek a városnak a története Krisztus születése előtt kétezer évre nyúlik vissza. Júda hegyei között a Földközi-tenger és a Holt-tenger közt elterülő dombos vidéken épült fel Jebúsz, a jebúsziak városa. Az írások néha Salemnek nevezik, ami békét jelent. Ezért amikor Dávid elfoglalta és fővárosává tette, Jeruzsálemnek nevezte el. Itt építette fel Dávid királyi palotáját, Salamon pedig az Úr templomát a Sion hegyén, és megerősítette a város falait. A templom, az Úr imádatának helye tette Jeruzsálemet a zsidók szent városává. Nebukadneccar, Babilon királya Kr.e. 587-ben lerombolta a várost és a templomot. A babiloni fogságból visszatért zsidók újra felépítették a város falait és a templomot, és később egyiptomiak, szíriaiak, majd rómaiak foglalták el az országot és Jeruzsálemet. A zsidók többször is fellázadtak a hódítók ellen, de sikertelenül. Jézus korában a rómaiak voltak a város és az ország urai, s még Jézus születése előtt Heródes, a névleges zsidó király pazarul kiépítette a várost. A templomban szabadon folyt az istentisztelet, de a papok bűnei és az áldozati állatok eladásával történt visszaélései megfertőzték az istentisztelet tisztaságát. Ezért kellett Jézusnak a templomból kiűznie a kufárokat és megjövendölnie a templom pusztulását. Ez be is következett Kr. u. 70-ben, amikor Vespasianus császár fia, majd később utóda, Titus a zsidó háborúban lerombolta Jeruzsálemet és a templomot. A város később újból felépült, de a templom soha többé.

Jetró. Mózes apósának a neve. Jetró nyáját őrizte Mózes a Sínai-félsziget pusztaságán, amikor egy égő csipkebokorban megjelent neki az Úr, megszólította és megbízta, hogy vezesse ki népét az egyiptomi szolgaságból.

Jezábel. Ahábnak, Izrael királyának a felesége. Az egyik okos, de igen gonosz nő az Ószövetségben. Férje rossz szelleme volt, sok bűnre és erőszakosságra csábította. Több mint négyszáz papot tartott és elvárta tőlük, hogy egyenlőknek tekintsék az ő isteneit, a baalokat az egy igaz Istennel. Illés ezeket a papokat szégyenítette meg a Karmel hegyén.

Jezréel. Város és völgy a Jordán mentén Galileától délre, a Gilboa hegyétől északra. A rajta végigfolyó Jalud folyócska igen termékennyé teszi a Jezréel völgyét. Neve, amely azt jelenti: „Isten fog vetni", a völgy jó termésére emlékeztet.

Jégeső. A tíz egyiptomi csapás egyike. Amikor Mózes felemelte a botját, hatalmas jégzápor zúdult le az égből és tette tönkre az egyiptomiak vetését. De a Gósen földjén Izrael fiait nem sújtotta ez a csapás annak jeleként, hogy Isten kegyelmes hozzájuk.

Jézus Krisztus. A Biblia Istenről és az ő örökkévaló Fiáról, Jézus Krisztusról szól. Az Ószövetség előretekint Jézus Krisztus eljövetelére s annak előzményeit mondja el, az Újszövetség pedig ezt a nagy eseményt és ennek következményeit írja le. Jézus (bár királyi eredetű) egyszerű zsidó családba született és szerény otthonban nőtt fel anyja, Mária, földi apja, József, valamint testvérei körében. Jól ismerte az Ószövetséget. Józseffel együtt dolgozott a család názáreti ácsműhelyében. Mintegy harmincéves volt, amikor elindult tanító, igehirdető és gyógyító útjaira, először Galilea falvaiba, majd az ország más területeire, és több ízben Jeruzsálembe is. Ezekhez a szolgálataihoz tizenkét tanítványt választott maga mellé. Ők állandóan együtt jártak vele, de voltak más, nem ennyire szorosan hozzá tartozó tanítványai is. Egyre nyilvánvalóbbá vált előttük, hogy Jézus a Krisztus, a Messiás, akit Isten népe megváltására küldött. Végül is elfogták és keresztre feszítették. Meghalt és eltemették, de harmadnapra feltámadott a halálból, s negyven napig többször is megjelent tanítványainak, azoknak, akik elhitték, hogy ő az Isten Fia. Tanításai azonban nagy ellenkezést váltottak ki a nép hivatalos vezetői körében. A feltámadása utáni negyvenedik napon felment az Atyához a mennybe, s tíz napra rá (az első pünkösdkor – görögül *pentekost* = ötvenedik, innen az ünnep elnevezése) ígérete szerint elküldte maga helyett a Vigasztalót, a Szentlelket. Földi életében Jézus teljesen emberi módon élt, de megőrizte istenségét is. Isten volt emberi alakban. Akik hisznek benne, életében, kereszthalálában és feltámadásában, azok erőt nyerhetnek tőle, hogy megszabaduljanak régi bűnös életüktől és már itt, e földön Isten megváltott gyermekeiként új életet éljenek, egykor pedig, feltámadásuk után, elnyerjék az örök életet.

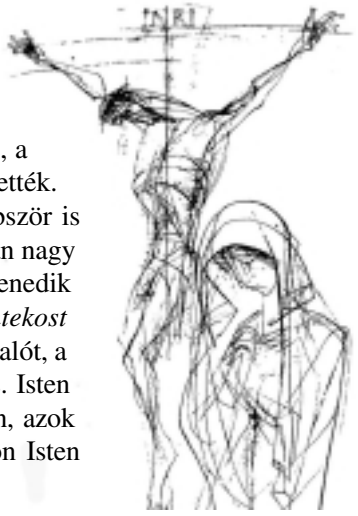

(Cecil Northcott *Bibliai lexikon gyerekeknek* című könyve alapján)

Olvastad már?

Ugye Te is hallottad már, amikor a felnőttek – sóhajtva, legyintve, ki pedig felháborodva – azt mondják: A mai gyerekek nem olvasnak, csak a képernyőt bámulják…

Mi másként gondoljuk. Hiszünk abban, hogy Ti is szeretitek a könyvet. Ebben a rovatunkban egy-egy közkedvelt ifjúsági regényből vagy meseregényből mutatunk be egy szemelvényt. Azok számára, akik még nem olvasták: kedvcsinálóul, azoknak pedig, akik már kétszer vagy háromszor is: az emlékek felidézéséül.

Jack London

A vadon szava

(Részlet)

Vissza az ősi törvény birodalmába

Buck nem olvasott újságot, különben tudta volna, hogy egyre puskaporosabbá vált a levegő, nemcsak neki, de minden erős izmú és hosszú szőrű, meleg bundájú tengerparti kutyának Puget Soundtól San Diegóig. A sarkvidéki homályban kutató emberek ugyanis egy sárga fémre bukkantak, a gőzhajózási és szállítási vállalatok nagy reklámot csaptak a leletnek, s ezért a férfiak ezrei rohanva megindultak észak felé. E férfiaknak kutyákra volt szükségük, mégpedig jól megtermett, erős izmú kutyákra, akik dolgozni tudnak, és vastag bundájuk van, amely megvédi őket a fagytól.

Buck a verőfényes Santa Clara-völgyben élt, egy nagy ház körül. Miller bíróék birtoka – így hívták ezt a helyet. A ház kissé odább állott az úttól, félig elrejtve a fák között, a lombok résein néhol kibukkant széles, hűvös tornáca, amely mind a négy oldalról körülvette. Kavicsos kocsiút vezetett a házhoz, ide-oda kanyargott a messzire elnyúló pázsit közepén, a magas nyárfák összefonódó ágai alatt. Hátul még nagyobb távlatok nyíltak, mint a ház előtt. Nagy istállók voltak itt, melyekben tucatnyi lovász és szolga lármázott, vadszőlővel befuttatott cselédházak, különböző melléképületek, végtelen és rendezett sorban, szőlőlugasok, zöld legelők, gyümölcsösök, rengeteg csipkebokor. Ott volt az artézi kút szivattyúháza és a nagy cementmedence, amelyben Miller bíró fiai reggelente megmerítették magukat, vagy hűsöltek a forró délutánokon.

És a hatalmas birtok egész területén Buck uralkodott. Itt született, és itt töltötte el életének négy esztendejét. Igaz, más kutyák is éltek itt. Nem lehetett másként, ilyen hatalmas portán: sok kutyára volt szükség, de a többiek nem számítottak. Jöttek-mentek, a népes ólakban kaptak szállást, vagy a ház rejtekeiben éltek visszavonulva, mint például Toots, a japán mopszli, és Ysabel, a kopasz mexikói – ezek a furcsa lények csak nagy ritkán dugták ki orrukat a házból és nemigen járkáltak a szabadban. De voltak még foxterrierek is, legalább egy tucat, akik fenyegetően csaholtak az ablak felé, ha Toots és Ysabel kinézett rájuk a seprűvel, súrolókefével felszerelt szobalányok seregének védelme alatt.

Buck azonban nem tartozott sem a szobakutyák, sem az ólbeli kutyák közé. Ő az egész birodalomnak az ura volt. Fürdött az úszómedencében a bíró fiaival, vagy vadászni ment velük, elkísérte Mollie-t és Alice-t, a bíró lányait, alkonyi vagy kora reggeli hosszú sétáikon; téli estéken ott hevert a bíró lábánál a könyvtárszoba pattogó kandallója előtt; meglovagoltatta hátán a bíró unokáit, vagy meghempergette őket a fűben, és vigyázott minden lépésükre, ha vad kalandokra indultak a kúthoz, az istállóudvarba vagy még messzebb, a kifutótérre és a csipkebokrok közé. Méltóságteljesen járt-kelt a terrierek között, Toots és Ysabel létezéséről pedig tudomást sem vett, mert király volt – a Miller-birtok valamennyi sürgő-forgó lakójának királya, az embereket is beleértve.

Apja, Elmo, egy hatalmas szentbernáthegyi, annak idején elválaszthatatlan társa volt a bírónak, és úgy látszott, Buck is méltó lesz arra, hogy apja nyomdokaiba lépjen. Nem nőtt olyan nagyra – mindössze száznegyven fontot nyomott –, anyja ugyanis, Shep, skót juhászkutya volt. De azért így is, száznegyven fonttal, s hozzá még a jólét és köztisztelet adta méltóságával, kellőképpen fenn tudta tartani királyi tekintélyét. Kölyökkora óta életének négy esztendejét úgy élte le, mint egy elégedett arisztokrata; fölöttébb önérzetes volt, és talán öntelt és különc is egy kissé, mint egyes vidéki urak, akiknek nincs megfelelő társaságuk. De legalább nem lett belőle elkényeztetett szobakutya. A vadászat és más házon belüli sportok megóvták az elhízástól, és megkeményítették izmait; mint a hideg fürdőzéshez szokott fajták általában, szerette a vizet, felüdült és egészséges maradt tőle.

Egyszóval ilyenfajta kutya volt Buck 1897 őszén, amikor a klondike-i lelet annyi embert csalt a fagyos északra a világ minden sarkából. Buck azonban nem olvasta a lapokat, és nem tudta, hogy Manuel, az egyik segédkertész rossz társaság, kerülni kellene. Manuelnek volt egy megrögzött bűne:

rajongott a kínai lottóért. A játékban pedig volt egy megrögzött hibája: vakon hitt egy rendszerben, és ez megpecsételte romlását. Mert ha az ember valamilyen rendszer alapján akar játszani, sok pénzre van szüksége, márpedig egy segédkertész jövedelméből semmi sem marad, ha feleségét és számos ivadékát is el kell tartania.

Azon az emlékezetes estén, amikor Manuel elkövette árulását, a bíró éppen a Szőlőtermelők Szövetségének gyűlésén volt, a fiúk pedig sportklubot szerveztek rendkívül buzgón. Így hát nem látta senki, hogy Manuel és Buck eltávozik a gyümölcsösön keresztül – Buck is valami ártatlan sétára gondolt csupán. S egy magányos férfi kivételével akkor sem látta őket senki, amikor a College Park nevű feltételes vasúti megállóhoz értek. Az idegen férfi odament Manuelhez; néhány szót váltottak, és pénz zizegett a kezükben.

– Becsomagolhatná az árut, mielőtt átadja – mondta az idegen mogorván, s erre Manuel egy vastag kötelet tekert Buck nyakára, az örv alatt.

– Csak húzza meg, és kifogy belőle a szusz – magyarázta Manuel, és az idegen mogorván rábólintott.

Buck nyugodt méltósággal tűrte a kötelet. Igaz, nem volt hozzászokva az ilyen mókához, de megtanulta, hogy bízzék az ismerős emberekben, és elismerje bölcsességüket, amely felsőbbrendűbb az övénél. Hanem amikor a kötél vége az idegen kezébe került, fenyegető morgást hallatott. Csupán közölni akarta nemtetszését; büszke volt, és azt hitte, hogy óhaját parancsnak tekinti mindenki. Nagy meglepetésére azonban a kötél megszorult a nyakán, és a lélegzete elakadt. Fellobbanó dühében az idegenre vetette magát, de az feleúton elkapta, szorosan megmarkolta a torkát, és egy ügyes csavarintással visszadobta, hogy a hátára esett. Akkor a kötél még könyörtelenebbül megszorult, és akármilyen dühödten tombolt is Buck, már lógott a nyelve, és hatalmas mellkasa hasztalanul zihált. Soha életében nem bántak még vele ilyen aljasul, és soha életében nem volt még ilyen dühös. Ereje azonban csakhamar elfogyott, szeme üvegessé vált, s már eszméletlen volt, amikor a két férfi leállította a vonatot, és bedobta a poggyászkocsiba.

Amikor magához tért, először csak homályosan érezte, hogy fáj a nyelve, és valamiféle jármű padlóján rázódik. Azután a mozdony éleset füttyentett egy kereszteződésnél, és Buck már tudta, hol van. Sokszor utazott már a bíróval, pontosan ismerte ezt az érzést, a poggyászkocsi zötyögését. Kinyitotta szemét, és egy orvul elrabolt király féktelen haragja lobbant fel benne. Az idegen férfi a torka után kapott, de Buck lényegesen fürgébb volt nála. Fogai rácsapódtak a kézre, és csak akkor engedték el, amikor a szorító kötéltől ismét elájult.

– Dühös a kicsike – mondta az idegen, elrejtve megmart kezét a poggyászkocsi kísérője elöl, akit a harc lármája csalt oda. – Friscóba viszem a főnökömnek. Van neki egy príma kutyadoktora, az majd kigyógyítja a bajából.

A San Farnciscó-i kikötőben, egy kiskocsma hátulsó deszkahelyiségében aztán nagy ékesszólással ecsetelte az éjszakai út történetét.

– Ötvenet kapok érte, és kész – morogta végül. – De nem csinálnám meg újra egy ezresért sem, ha ide szúrnák le az orrom elé, akkor se.

Kezén csupa vér volt már a zsebkendője, és a jobb nadrág szára bokától térdig felrepedt.

– Mennyit kapott a másik pasas? – kérdezte a kocsmáros.

– Egy százast – felelte az idegen. – Egy centtel se adta volna olcsóbban, hogy a nyavalya törje ki.

– Az annyi, mint százötven – számolgatta a kocsmáros –, de bizony isten megéri.

A királyrabló lecsavarta véres kötését, és rábámult összemarcangolt kezére.

– Ha ki nem tör rajtam a veszettség…

– Akkor biztos, hogy akasztófán végzed, ahogy meg van írva – nevetett a kocsmáros. – No, segíts még egy kicsit, mielőtt elbúcsúznál az utasodtól.

Buck kába volt, elviselhetetlenül fájt a torka és a nyelve, kis híján elfogyott belőle a szusz, mégis megpróbált szembeszállni kínzóival. De többször is leterítették a fojtogató kötéllel, míg sikerült leszerelniük nyakáról a súlyos rézörvet. Akkor egy ketrecforma ládába dobták.

Ott maradt, kimerülten, egész éjszaka, haragjával és sértett önérzetével birkózva. Nem tudta megérteni, mit jelenthet mindez. Mit akarhatnak tőle ezek az idegenek? Miért tartják bezárva ebben a szűk lécketrecben? Nem tudta, miért, de valami homályos előérzet azt súgta, hogy bajok következnek. Éjszaka többször is talpra ugrott, amikor a deszkaajtó nyikorogva kinyílt: talán a bíró jön be, vagy legalább a fiúk. De mindannyiszor csak a kocsmáros dagadt képe bámult rá egy faggyúgyertya sápadt fényében. S a kitörni készülő boldog ugatás mindannyiszor vad morgássá vált Buck torkában.

A kocsmáros azonban magára hagyta, s reggel négy ember jött be a helyiségbe, és felemelte a ládát. Újabb kínzók, gondolta Buck, mert rossz külsejű alakok voltak, rongyosak és mosdatlanok; csapkodva, tombolva fenyegette őket a lécek mögül. Azok csak nevették, pálcákkal bökdösték, s ő vadul elkapta fogával a botok végét, amíg rá nem jött, hogy éppen ezt akarják tőle. Akkor mogorván lefeküdt, és tűrte, hogy a ládát egy szekérre emelték. Aztán egyik kézből a másikba kerültek, Buck és a ládabörtön. Vasúti tisztviselők intézkedtek felőlük; átrakták egy másik szekérre; targoncán egy gőzkompra vitték, különböző ládák és csomagok társaságában; a kompról egy nagy vasúti raktárba tolták, és végül berakták egy vagonba.

Két nap és két éjszaka vontatták ezt a szerelvény végére csatolt vagont a sivító mozdonyok; és Buck két nap, két éjszaka nem evett, nem ivott. Dühében morgással fogadta a vasúti alkalmazottak közeledését, s ezek bosszúból csak még jobban ingerelték. Amikor remegve és tajtékozva a léceknek vetette magát, amazok csak nevettek és csúfolták. Morogtak és ugattak, mint holmi utálatos kutyák, nyüszítettek, hadonásztak, kukorékoltak. Buck jól tudta, hogy ostoba tréfa az egész, de éppen ezért még inkább sértve érezte méltóságát, és haragja nőttön-nőtt. Az éhséget nem bánta annyira, de a vízhiány kegyetlenül meggyötörte, és forrpontra hevítette dühét. Finom idegzetű, érzékeny állat volt, a rossz bánásmódtól lázas lett, s lázát még csak növelte nyelvének és torkának gyulladtsága.

Számítógép-suli 63.

ECDL-FELADATOK

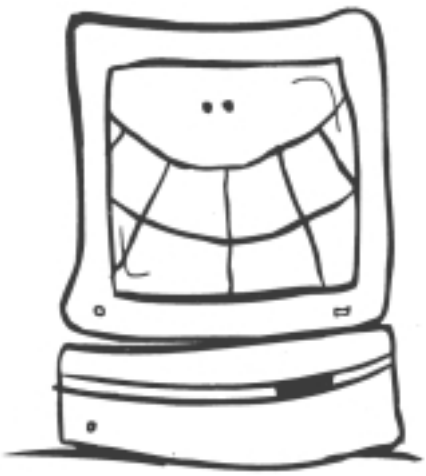

Az **ECDL**-példatárhoz hasonlóan az értékelési irányelveket és a szükséges ismereteket is megadjuk. Ez a feladat a tabulátorok alkalmazásának lehetőségeit ellenőrzi. Figyeljetek arra is, hogy a tabulátorok kitöltését is be kell kapcsolni és a pozícióját is be kell állítani.

A feladatot elkészítése után nyomtassátok ki, és ezt az Irka levelezési címére küldjétek el. Az elkészített dokumentumot mentsétek el, és azt egy elektronikus levél mellékleteként továbbítsátok nekem a következő címre: *irka.pd@gmail.com* címre. A dokumentum fejlécében legyen feltüntetve a nevetek, az iskola, amelybe jártok, a láblécben pedig az osztályotok is. A feladat megoldását *március 15*-ig kell elküldeni. Az eredményeket a következő számban fogjuk közölni.

Faanter Kereskedelmi Rt. 8574
.....sz. fiók

Tulajdonjegyzék

Megőrzésre átvettük a..... sz. kp. blokkon 20..... hó ..... -n vásárolt
..... Ft értékű, az alábbi felsorolás szerinti cikkeket:

Mennyiség	Egység	Típus	Megnevezés (gyártási szám)	Elintézve

A fenti árukat a vevő legkésőbb 20..... hó .... -n köteles átvenni, illetve elszállíttatni.

....
boltvezető vevő

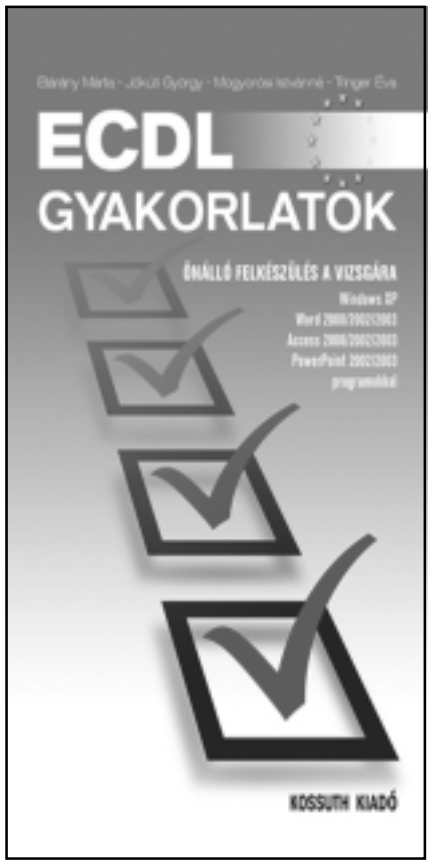

Értékelési irányelvek/Szükséges ismeretek:

Alapszintű műveletek

Dokumentum mentése
Dokumentum nyomtatása
Betűtípus módosítása
Betű méretezése
Dőlt betűk
Vastagított betűk
Aláhúzott betűk
Bekezdés középre igazítása
Keretezés (szegélyvonalak)
Táblázat alkalmazása

Emelt szintű műveletek

Cellán belüli vízszintes igazítás
Cellán belüli függőleges igazítás
Megfelelő módon elvégzett keretezés (szegélyvonalak)
Pontsor tabulátorral
Aláíráshelyek elkészítése tabulátorral
Fekvő laptájolás

Pallay Dezső

Feladat

Rajzold le a farsangi jelmezedet!

Téli álom

A barátságtalan idő beköszöntével az állatoknak alkalmazkodniuk kell a megváltozott körülményekhez. A költöző madarak útra kelnek, a hüllők és rovarok elrejtőznek, majd megdermednek, míg az emlősök közül néhányan mély, ájulásszerű állapotban alusszák át ezt az időszakot, azaz hibernálódnak. A kifejezés a latin *hibernus* szóból származik, amely azt jelenti: *téli*.

A hazánkban élő állatok közül az ürgék, sünök, hörcsögök, pelék és denevérek hibernálódnak. Ilyenkor tetszhalottra hasonlítanak: tapintásra hidegek, hiszen testhőmérsékletük jelentősen lecsökken, szívverésük lelassul, a mély alvás alatt is szükségük van energiára az életben maradáshoz, és megfelelő téli szállást kell keresniük, ahol ebben a kiszolgáltatott állapotban a ragadozók és a hideg elől is védve maradnak.

Energiaszükségletüket az ősszel felhalmozott zsírrétegből biztosítják. Ilyenkor sokkal több táplálékot vesznek magukhoz, gömbölyűre híznak. A sün három hét alatt akár megduplázhatja súlyát. Hogy minél kevesebb energiára legyen szükségük, tápanyagcseréjük a nyugalmi idő alatt szinte leáll, az ébrenléti állapot kb. 5 %-ára csökken. A pelék, a mókusok, a hörcsögök eleséget is gyűjtögetnek, szorgosan összehordják téli szállásukra vagy annak közelébe, esetleg több különböző helyre is. A vadon élő hörcsög pofazacskójába gyűjtve szállítja éléskamrájába a magokat, ahol akár testsúlyának százszorosát is meghaladó készletet halmoz fel. A mély álomból ugyanis többször felébrednek, ilyenkor esznek, ürítenek, esetleg még vackukból is előbújnak, és jó egy kis tartalék a teljes ébredés utáni időszakra is, mikor még nehezen található friss eleség. Egy-egy ilyen ébredés, vagyis a test felmelegítése nagyon sok energiát emészt fel, ezért igyekeznek az aktív időszakok számát minimálisra csökkenteni, minél hosszabb időszakokat egyszerre átaludni.

A hibernálódó állatok jellemzően kistestűek, mert a nagyobb állatoknak minden ébredéshez rengeteg energiát kellene felhasználni. Kivétel a medve, amely olyan tökéletesre fejlesztette álmát, hogy akár fél évet is átalszik evés, ivás, ürítés nélkül, testhőmérséklete is csak 31 °C körülire süllyed a normális 37–38 °C fokról. Igaz, könnyen fel is ébreszthető. A magas testhőmérséklet azért is szükséges, mert a bocsok a tél végére megszületnek, és fejlődésük nem mehetne végbe tetszhalott-szerű állapotban, mikor a szervezet alig működik.

A hibernálódást általában a belső biológiai óra aktiválja, függetlenül a külső hőmérséklettől vagy a táplálék elérhetőségétől. A nappalok rövidülése is befolyásolja a nyugalmi időszak kezdetét. Némely állat azonban nem merül addig mély álomba, amíg az idő enyhe marad és van elegendő élelem. A medve téli álma is elsősorban a táplálék szűkösségével függ össze. Fogságban, ahol az etetéséről gondoskodnak, télen is aktív.

A nyugalmi időszak kezdődhet azonnali mély alvással, vagy átszunyókált időszakok és ébrenléti állapotok váltakozásával, ekkor még a testhőmérséklet nem csökken jelentősen. A mély alvás idején az állatok testhőmérséklete a környezet testhőmérsékletét közelíti meg, de ha túlságosan lehűlnek, felébrednek és reszketéssel felmelegítik magukat. Sokszor összegömbölyödnek, hogy minél kisebb legyen a hőleadó felület, és néhány faj, például a pelék és a denevérek egymást melengetve, csoportosan alszanak.

Ahogy melegszik az idő, testhőmérsékletük is egyre magasabb lesz, tápanyagcseréjük felgyorsul, jelezve, hogy ideje felébredni és táplálék után nézni. Ez a hosszú alvás nem feltétlenül elvesztegetett idő. Számos tanulmány kimutatta, hogy a hibernálódó állatok tovább élnek, mert csak kedvező körülmények között aktívak, a nehéz időket átalusszák.

Kricsfalussy Beáta, *Szitakötő, Magyarország*

Vickek-mickek

Háromféle ember van: azok, akik tudnak számolni, és azok, akik nem.

***

„A gyerek az órákon megállás nélkül beszél.”

Az apja visszaír:

„Hallaná csak az anyját!”

– Gyerekek, ezek az új tankönyvek nagyon drágák voltak. Vigyázzatok rájuk!

– Hozzájuk se fogok nyúlni! – mondja Móricka.

***

Fiatal srác ül a buszon. Odalép hozzá egy idős nénike:

– Kisfiú, felállnál?

– Ezt a trükköt már ismerem! Felállok, aztán maga meg egy pillanat alatt elfoglalja a helyemet.

Az óceán rejtélyei

A hosszú évszázadok alatt sok minden elsüllyedt az óceánokban. Hihetetlen kincsek fekszenek a tengerfenéken és vonzzák a kincskeresőket és a kalandvágyókat.

2000 éve Platón egy elsüllyedt földrészről írt. Ennek a földrésznek Atlantisz volt a neve, ami azt jelenti, hogy az Atlanti-óceánban kellett elterülnie. Az emberek pompás épületekben éltek, a templomok aranyban és ezüstben ragyogtak. Egy özönvíz az egész földrészt elöntötte. A mai napig különböző helyeken kutatják, keresik nyomait, de Atlantiszt az óceán mélyén még nem találták meg.

Hasonlóan rejtélyes hely az óceánban a Bermuda-szigetek, a Florida és Puerto Rico közötti rész. Ezen a helyen már több hajó és repülő eltűnt, de a roncsokat sehol sem találták meg. Pontosan ezen a területen belül található a Saragossa-tenger, ahol az angolnák világra jönnek.

Természeti kincsekben is gazdag az óceán, hisz itt találhatók a korallok és a gyöngykagylók is.

A gyöngyhalászoknak felszerelés nélkül, visszatartott lélegzettel kell a tengerbe alámerülniük. A nagy nyomáskülönbség miatt a fülük is megfájdulhat.

Már 3–5 méter mélyen is a nyomás olyan erős, hogy a fülünk dobhártyája nem bírná ki. 25–30 méter mélyen a víz akkora erővel hat a testre, hogy a tüdő összepréselődne. Az ember csak sok és kitartó gyakorlással tud a mélybe alámerülni.

Ha már az elsüllyedt kincsekről beszélünk, meg kell említeni az elmerült kinccsel teli hajókat is. 1654-ben egy kincsekkel megrakott hajó Spanyolországból Dél-Amerikába tartott, és Ecuadornál elsüllyedt. Csak 1996-ban találtak rá. Értékes ezüstöt és pénzérméket rejtett. Ezeket biztonságba helyezték, és azóta múzeumban őrzik.

Mézeskalács, Szerbia

– Professzor úr, nem húzódik már el túlságosan ez a műtét?

– Miféle műtét? Hát nem boncolunk?

***

– Nem kell fúrni, doktor bácsi, már lyukas a fogam!

***

– Hogy hívják a denevért, ha nekimegy a falnak?

– Mindenevér.

***

– Apa, mikor veszel már nekem egy zsebkendőt?

– Miféle zsebkendőt akarsz, te kis taknyos?!

Eleven órák és kalendáriumok

Tudjátok-e, hogy a növényeknek és állatoknak is van órájuk, sőt kalendáriumuk is? Nem olyan, mint nektek, hanem időérzékük.

A virágok nem a mi kedvünkért nyílnak, hanem azokat a rovarokat látják vendégül, amelyek virágporukat elszállítják, és megporzásukat elvégzik. A növény a „postásszolgálatért" nektárral fizet, de nem ám boldog-boldogtalannak, csak a „meghívottaknak". A legtöbb virág nem éjjel-nappal nyitva tartó útszéli kocsma, hanem elit vendéglő. Minden virágnak megvan a pontos „nyitvatartási ideje". Az a rovar, amelyik túlságosan siet vagy éppenséggel elkésik, „zárt ajtókra" talál, nem jut nektárhoz.

Linné svéd tudós a kertjében 45 növényből élő virágórát állított össze, melyről elég pontosan meg tudta mondani, hány óra van.

Hajnali 3 órakor virágzik ki a réti bakszakáll, 4 órakor nyit a kékvirágú katángkóró, de 11-kor nála már „záróra" van. 5-kor nyílik a háromszínű szulák, 6-kor a gyermekláncfű, de kilenc órára már összeborulnak a virágai. Estefelé „nyit" az estike, a dohányvirág, a mécsvirág, a maszlag. Ezek mind fehérek, hogy a megporzásukat végző, nagy, kövér lepkék, a szenderek a sötétben is rájuk találjanak.

A virágórának van azonban egy hiányossága: csak akkor mutatja a pontos időt, amikor szép, derült az ég, az átlagoshoz közelálló a légnyomás és a levegő páratartalma.

Hát az állatok? A madarak sem egyszerre szólalnak meg reggel. Mindegyiknek megvan a „fellépési ideje". A „nyitány" a fülemüle, ő csendes éjszakákon is énekelget. 4-kor zendít rá a korán kelő vörösbegy, majd sorban következik a kakukk, a feketerigó, az erdei pinty, az ökörszem, a barátposzáta. Szinte percnyi pontossággal követik egymást, és hat órakor már zeng az egész kórus.

Na és a kalendárium? Azzal is rendelkeznek az állatok. A vándormadarak pontos menetrend szerint indulnak és érkeznek. A gólyák már augusztus végén búcsút vesznek tőlünk, a fecskék szeptember 9-én, Kisboldogasszony napján indulnak.

Sőt, a növények még jósolni is tudnak! Régen az emberek sokkal bensőségesebb kapcsolatban álltak a természettel, mint ma, s a növények viselkedéséből meg tudták jósolni előre az időjárást. Mindez benne volt a régi népi kalendáriumokban. Például az ökörfarkkóróról azt tartja a néphit, ha nyár végén másodszor is kivirágzik, nagy és kemény tél várható. Zord telet jelez az is, ha a komló hajtásain szokatlanul sok a tobozszerű termés.

Bitay Éva, *Napsugár, Románia*

Feladat

Mit jelent a *farsangfarka* kifejezés?

Férgek III.

Az élősködők vándorútjai

Vannak állatok, amelyek ragadozók, s más állatokat felfalnak. Vannak élősködő állatok is. S most képzeljük el, hogy egy élősködő olyan állatban tanyázik, melyet egy másik felfal. Az ilyesmi nem is olyan ritka eset. S így képzelhető el, legalábbis részben, hogy egyes élősködő állatfajok éppen erre rendezkedtek be.

De láttál, ugye, mint tudós, egyéb
Sok furcsaság közt oly bélférget is,
Mely vércsében s macskában bír csak élni,
S kifejlődése első korszakát
Mégis csak egy egérben töltheti....

A valóság azonban még ennél is sokkal bonyolultabb lehet. A juhok, szarvasmarhák nagy ellensége a májmétely. E kifejlett állapotában legfeljebb 3 cm nagyságú féreg az említett háziállatok epeutaiban él. Petéje kikerül a szabadba, s ha vízbe jut, csillós lárva lesz belőle, amely a kis pocsolyacsigába furakodik bele. Itt a lárvában újabb peték érnek meg, s ezekből újabb lárvák lesznek újabb petékkel, s így megsokszorozódva több nemzedék után farkos lárvák keletkeznek, amelyek odahagyják a csigát, s úszva érnek el valami fűszálra. Ott nyálkával veszik magukat körül, s várnak. Ha a legelésző állatok lelegelik őket, célhoz érnek, az állatok májába kerülve elszaporodnak, s kezdődik minden megint elölről.

Már ez is elég bonyolult, de mit szóljunk a következőhöz? Van egy szívóféreg (Leuchochloridium), melynek a lárvája a borostyánkőcsiga tapogatójába búvik, s azt megduzzasztja, míg végül olyan lesz, mint egy hernyó. Úgy mozog is e megdagadt tapogatóban, mintha az valami hernyó volna. Végül jön valamilyen madár, s lecsípi a hernyónak hitt tapogatót, ezzel a féreg célhoz ért.

Az ilyen bonyolult körutak persze igen sok esetben kudarccal végződnek. Olyan ez, mint a lottó: ahhoz, hogy a megtett számok mindegyike kijöjjön, nagy szerencse kell. Az ilyen bonyolult körfolyamatokban túl sok tényező összejátszására van szükség, hogy az élősdi befusson a célba. S valóban nem is segít más, csak ami a lottóban: nagyon sok szelvénnyel kell játszani, ami itt az ivadékok számát jelenti. Persze a lottóban ez a módszer nem fizetődik ki. A természet azonban nem takarékos. Nincs az állatvilágban párja az élősdi férgek szaporaságának. Az emberi bélgiliszta pl. naponta 200 000 petét termel. Kiszámították, hogy a ló orsóférge évente 60 milliót! Ennyi „szelvénnyel" persze már jogosan lehet reménykedni, hogy egyik-másik „szám" befut.

Quasimodo

Vannak halhatatlan regényalakok. Ilyen Quasimodo is, Victor Hugó regényének, *A párizsi Notre-Dame*-nak torz harangozója. A visszataszító külső, mint ahogy száz esztendeje mondták volna, „nemes szívet rejtett magában". De – ah! – az emberek a külső megjelenés után ítélnek. S ez a helyzet a földigilisztával is, az állatvilág e szerencsétlen Quasimodójával.

Érdemeit Darwin tisztázta először. A giliszta állati és növényi szervezetek maradványaival él. S élete nem könnyű. Ahhoz, hogy hozzájusson a talajban található szerves maradékokhoz, át kell magát a szó legszorosabb értelmében rágnia a talajon. Eközben azonban lyukat ás, fellazítja, megforgatja a földet. Tevékenysége nyomán több levegőt, több nedvességet kap a termőtalaj, ami jó hatással van a növények fejlődésére.

S minthogy táplálékunk jelentős része növényekből kerül ki, a földigiliszta működése nagy hasznunkra válik. Kimutatták, hogy ha egyetlen négyzetméternyi területen csupán 30 földigiliszta él, és kedvező körülmények között élhet 100 is, akkor egy hektárnyi terület gilisztái fél év alatt egy tonna talajt forgatnak meg!

Ez pedig nem kis dolog. S a föld e „megnemesítéséért" az ember hálátlansággal fizet, gyűlöli, utálja, üldözi ezt a hasznos állatot.

Mivel magyarázhatjuk a földi giliszta környező ellenszenvet?

Az Büszkeség kora

A villanyvilágítás, a rádió, a repülőgép korszakában szinte el sem tudjuk képzelni, milyen volt az emberek élete nemcsak a modern technika vívmányai nélkül, hanem még a vaseszközök előtt. A mai ember élete nagyrészt a magateremtette életfeltételek között folyik, s meglehetősen független a természet szeszélyeitől. A messze múltban – ez a messzeség azonban csak pár ezer esztendő! – őseink abból éltek, amit készen találtak. Növényeket gyűjtögettek,

vadásztak-halásztak. Éhség, vadállatok, fagy, betegségek: mindezzel szemben az akkori ember jóformán teljesen védtelen volt. Érthető, ha e kor emberei állandó szorongásban, félelemben töltötték életüket, és mennyire tudatlanok voltak! S ez természetes. Csak azt ismerjük meg, amivel rendszeresen foglalkozunk. De akinek a kő kő, függetlenül attól, hogy egy darab vasérc-e vagy gránitszilánk, hiszen mindegy, mert a technika fejletlensége miatt még nem ismerhette meg a dolgok valódi természetét, az persze tudatlan. Tudatlanság, szorongás és képzelet azután összefogva létrehozta az akkori emberek fejében a világ teljesen meghamisított képét. Így pl. sokfelé megfigyelték, hogy a szabadon heverő tetemekből férgek másznak elő. A fonálférgek ismeretében mi már ezen nem lepődünk meg. Férgekre hasonlítanak a legyek „nyüvei" is, s nyáron ezek is ott vannak mindenütt, ahol szerves anyag bomlik. A régi emberek nem tettek nagy különbséget a különféle lábatlan, hengeres, csúszómászó lények között, s azt tartották mindről, hogy hazájuk a föld alatt van. Úgy képzelték, az ember életereje kígyó (vagy féreg) alakban lakik a testében, s ha meghal, ez a kígyó-lélek visszatér a föld alá, az alvilágba. Tisztelettel s egyben irtózattal néztek az ilyen állatokra. Sajátos vonása az egyszer kialakult nézeteknek, hogy nem egykönnyen tűnnek el, ha már létrejöttek. A kígyók természetfeletti erejébe vetett hit nyomai még napjainkban is megtalálhatók a gyógyszertárak felett díszelgő kígyón, a görög orvostudomány istenének, Aszklépiosznak a botjára tekeredő kígyó emlékeként. A Bibliában is kígyóként beszéli rá Évát az ördög: egyen a tiltott gyümölcsből, s így látható, hogy a mai vallásokban is ott él még a régi kígyó-hiedelem. S a kígyók, a férgek iránti ősborzadály nyomaira kell gyanakodnunk a gilisztákat övező érthetetlen gyűlölet láttán is.

Illár Lénárd

Történetek a görög regevilágból

Bellerofon

(Folytatás. Elejét lásd az Irka *2010/4. számában.)*

Bellerofon minden vitézsége ellenére meghökkent. Még csak jóravaló fegyvere sincs magánál. De azért nem ellenkezett. Megindult. Útközben egy kék szemű, serdülő, nyúlánk ifjúval találkozott.

– Alakom ne tévesszen meg – szólította meg Bellerofont. – Pallasz istennő vagyok, Zeusz kedvelt gyermeke, s azért jöttem, hogy nehéz munkádban segítségedre legyek.

Sípján füttyentett egyet, s egy hatalmas szárnyas ló száguldott feléjük.

– Nézd – folytatta Pallasz, – ez itt a híres Pegazus. Megtanítalak, hogyan kell megülni és kormányozni. Ezt a hatalmas lándzsát is neked hoztam. Keresd fel a Kimérát, adj sarkantyút a Pegazusnak s emeld fel a kantárszárat. Akkor a ló a szörnyeteg fölé repül, s te a bal lapocka mellett hátába döföd a lándzsát. Gondom lesz rá, hogy kezed ne hibázzon.

Miközben Bellerofon köszönetet mondott a vett jókért, Pallasz eltűnt. Bellerofon felpattant a Pegazusra, mely szelíd bárányként viselkedett, s baljában fogta a kantárszárat, jobb kezében pedig a kétélű lándzsát.

Odaért a megjelölt helyre. Kiméra szájából lángot, orrlyukaiból forró gőzt lövelve törtetett elő. Bellerofon nem ijedt meg, hanem a kapott utasítás szerint föléje repült, egy darabig játszott vele, kapatta, forgatta, aztán beleszúrta lándzsáját. A szörnyeteg akkorát bődült, hogy az egész környék lakossága összefutott. Nagy volt az öröm, minden ajak Bellerofont magasztalta. A hős levágta a szörnyeteg oroszlánfejét, a sárkányfarkat és a kecskeszarvakat, s győzelmi jelül magával vitte.

Jobatész alig akart hinni a szemének. Mindent inkább gondolt, mintsem hogy a hőst még egyszer viszontlássa. Most már vérszemet kapott Jobatész. Még két veszélyes megbízatást adott a hősnek. Verje vissza a vad szolimi népet, amely Lykiát sokszor háborgatta berontásaival. Bellerofon leverte és messze keletre űzte a pusztító népséget. Aztán megbízta, hogy győzze le a Szkítiában lakó amazonokat. Bellerofon a Pegazus segítségével ezt is megtette. Pedig nem volt könnyű dolog, mert az amazonok vakmerő, harcias nők voltak, akik úgy értettek a hadakozáshoz, mint a legderekabb férfiak. Jobatésznek azonban ez sem volt elég. Még egy utolsó kísérletet tett a hős elvesztésére. Lesbe állított háromszáz fegyveres embert, hogy a gyanútlan Bellerofont öljék meg. A hős azonban mind a háromszázat szétverte, megszalasztotta.

Most már átlátta Jobatész, hogy Bellerofont szeretik az istenek, mert segítségük nélkül ilyen emberfeletti erőt kívánó munkákat nemigen hajthatott volna végre. Nem üldözte tovább, sőt ellenkezőleg: leányát hozzáadta feleségül, s utódává tette. Bellerofon a leányt feleségül vette, de a trónt nem fogadta el, mert ő nagyatyját és atyját akarta követni Korinthus trónján. Mielőtt az uralmat elfoglalta, még bosszút akart állani Sztenobeián. Argoszba ment, s színlelte, mintha viszonozná a királyné érzelmeit. Maga mellé ültette a Pegazusra, s jó magasból letaszította a lóról úgy, hogy a szerencsétlen királyné szörnyethalt.

Bellerofonnak boldog és dicsőséges élet után szomorú vége lett. Elbizakodottságában az a vakmerő ötlete támadt, hogy a Pegazuson felhatol az Olümposzra. Zeusz mindig könyörtelenül szokott elbánni az olyanokkal, akik vakmerő elbizakodottságukban magukat az istenekkel akarják összemérni. Zeusz villámától sújtva lebukott a Pegazusról, s a földre zuhant. A Pegazus egyedül ért föl az Olümposzra, ahol ettől fogva Zeusz szekerét húzta. Bellerofon összetört testtel és lélekkel bolyongott. Kilikiában mint bukott nagyság végezte életét.

Lassan járj – tovább érsz

Lengyel népmese

Teknősbékáné elhatározta, hogy húsos lepényt süt. Nekilátott – de nincs kovásza.

– Ébredj, Teknősbéka apó, szaladj a Nyuszi komaasszonyhoz, kérj tőle kovászt.

– Én még életemben soha sehova nem szaladtam. De menni mehetek – mormogta.

– Siess már egy kicsit, a lusta mindenedet! – sürgette Teknősbékáné az urát.

– Minek úgy sietni? Talán bizony hiába mondják, hogy lassan járj – tovább érsz?

De amíg elindult – egy nap eltelt bele.

– Hát te mit topogsz egy helyben, te világ lustája! Az idő eljár, s megszárad a kenyértésztám!

– Sehol se találom az övemet! Úgy látszik, elkallódott – dörmögött Teknősbéka apó.

Amíg keresték, még egy nap telt bele. Végre felcsatolta Tenősbéka apó az övét, átemelte az egyik lábát a küszöbön, majd utána a másikat, aztán a harmadikat, végül a negyediket, és útra kelt.

– Aztán csak ne húzd az időt, hiszen vendégeket hívtam a lepényre! – kiáltott utána a küszöbről Teknősbéka anyó. – Hát edényt viszele magaddal? – jutott eszébe Teknősbéka anyónak.

– Ejnye, egészen elfelejtettem – csapott a homlokára –, hozd már ide, nincs kedvem visszafordulni.

A kovászos edényt kényelmesen a hóna alá fogta, a sapkáját egészen a szemére húzta, és elindult Nyúl anyóhoz.

Míg Teknősbéka apó odajárt, Teknősbéka anyó mind színezgette magában a vendégséget: hogy eszik magukat tele a vendégek az ízletes káposztával s hagymával, hússal töltött foszlós lepénnyel!

És hozzákezdett a töltelék elkészítéséhez. Közben egészen besötétedett, már legfőbb ideje volt, hogy Teknősbéka apó visszatérjen, de még hírehamva sem volt. Elmúlt egy nap, elmúlt kettő, elmúlt egy hét, elmúlt kettő, sőt három is. Teknősbéka apó úgy eltűnt, mintha a föld nyelte volna el.

– De vajon hova tűnhetett? – tűnődött Teknősbéka anyó. – Még ha messzire küldtem volna! De hisz csak egy ugrásnyira küldtem a falu végére!

Eltelt még négy hét.

– Megyek, s megnézem, nem ragadt-e ott Nyúl komaasszonynál – gondolta Teknősbéka anyó.

Kendőt kötött, és kinyitotta az ajtót. Hát lássatok csodát! Teknősbéka apó jön, jön az úton, döcög, döcög nagy sietősen, és a kovászos edényt szorosan, nagy vigyázattal a hóna alá fogja.

– No, végre! – örvendezett Teknősbéka anyó, és gyorsan kitárta az ajtót.

Egy óra sem telt el, befordult Teknősbéka apó az udvarra, odaért az ajtóhoz, az egyik lábát szerencsésen átemelte a küszöbön. Éppen emelintette volna a másikat, de szakadt posztócsizmájában elbotlott, és zsupsz, szépen hasra esett. A feje már a kunyhóban volt, de a lába kívül maradt. Az edény pozdorjává tört, a kovász meg – placcs! – szétfolyt a szoba földjén.

– Hej, te szerencsétlen! – sipítozott fölötte Teknősbéka anyó. – Hét hétig hoztad a kovászt, de a kunyhóba csak nem értél el vele! Csak pazaroltad a drága időt!

– Bizony, bizony… – morgott Teknősbéka apó. – Nem mondtam neked, hogy ne siettess, mert abból csak baj lesz? Így is történt! Nemhiába mondják: lassan járj – tovább érsz!...

Feladat

Az állatok mely rendjébe tartozik a teknősbéka?

Miért?

Miért hunyorognak a csillagok?

A csillagok pislákoló fénye csak látszólagos jelenség, csupán a földről nézve érzékelhető. A csillagok odakint a világűrben egyenletesen ragyognak: hunyorgó fényük a bolygónk légkörében lejátszódó jelenségeknek, a hideg és meleg levegő keveredésének, a magasban dúló szeleknek, a fénytörésnek, a légköri szennyeződéseknek a következménye.

Tudod-e, hogy

a) a Föld szilárd kérge megállás nélkül mozog?
b) egyik darabja emelkedik, a másik süllyed?
c) a Föld kőzetburka alatt állandó lassú áramlások kavarják bolygónk belsejét?
d) a Föld ott a legnyugtalanabb, ahol a tűzhányók működnek, ahol gyakoriak a földrengések?
e) mi is egy elég nyugtalan vidéknek a szélén élünk?
f) a Földközi-tenger szigetein, félszigetein több veszélyes vulkán is található?
g) a legnyugtalanabb vidék a Csendes-óceán keleti–nyugati partvidéke és szigetei?

Kukta Peti, Kukta Panni

Nem csak lányoknak!

Alkoholmentes bólé

Hozzávalók: 1dl málnaszörp, 2 dl ananászlé, 2 dl citromlé, 2 dl narancslé, 1,5 l gyömbér, jégkocka, díszítéshez: mentalevél

Elkészítése: Fogjunk egy nagy bólés tálat, és öntsünk bele minden hozzávalót (a gyömbéres üdítő kivételével), majd alaposan keverjük össze. Hűtőbe tesszük pár órára, majd tálalás előtt felöntjük az üdítővel, beletesszük a jégkockákat és a mentalevelet. Narancsszeletekkel díszítsük a tetejét.

Jeles évfordulók Magyarország történetéből

Február 20.

II. József, „a kalapos király” halála

1790. február 20-án Bécsben meghalt II. József németrómai császár, cseh és magyar király. Az 1741-ben született József az anyját, Mária Teréziát követte 1780-ban a magyar trónon. Tízéves uralkodása alatt az egységes, központosított birodalmat akarta megteremteni. Magyarországon nem koronáztatta meg magát,

mert nem akart a céljai megvalósítását akadályozó magyar rendi alkotmányra feleskűdni, ezért nevezték kalapos királynak. Számos reformot vezetett be – pl. türelmi és jobbágyrendelet, szerzetesrendek feloszlatása, vármegyerendszer megszüntetése, a német nyelv kötelezővé tétele, népszámlálás stb. –, amelyek az egységes birodalom pillérei lettek volna. A magyar rendek hevesen tiltakoztak a németesítő törekvések ellen.

Később II. József belátta politikájának kudarcát és a halálos ágyán a legtöbb rendeletét visszavonta („nevezetes tollvonás”), csak a türelmi- és jobbágyrendelet maradt érvényben.

A magyar művelődés nagy alakjai

Munkácsy Mihály

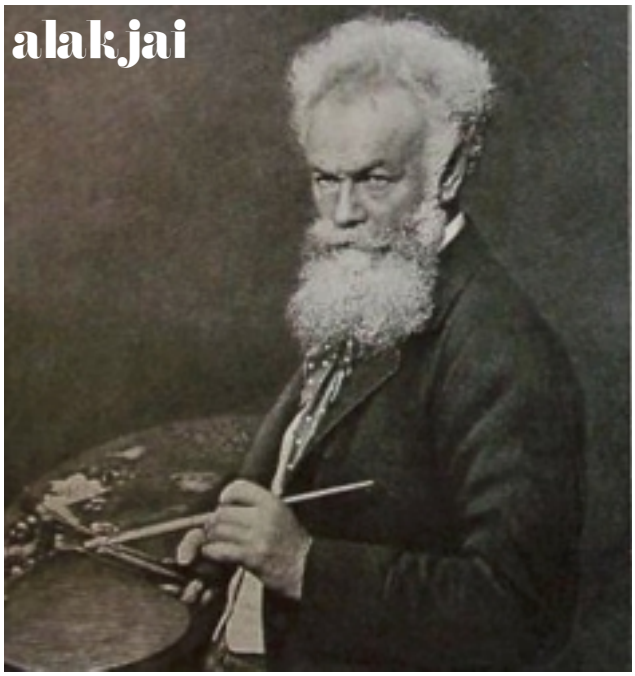

Munkácsy Mihály, a magyar nemzeti festészet egyik megteremtője, 1844. február 20-án Lieb Mihályként látta meg a napvilágot a mi szülőföldünkön, Munkácson. Elmagyarosodott bajor tisztviselőcsaládból származott. Szülei korai halála után anyai nagybátyja nevelte. Békéscsabán asztalosmesterséget tanult. Mélyről küzdötte fel magát, de az asztaloslegényből híres festő lett, aki vásznaival meghódította az egész világot.

1862-ben felhagyott szakmájával, Szamossy Elek vándor portréfestő mellett lett segéd. Az ő tanácsára kezdte képezni magát. Pestre ment, 1863-tól Ligeti Antal és Than Mór támogatták művészi törekvéseit. 1865-ben a Képzőművészeti Társulat ösztöndíjával rövid ideig a bécsi akadémia előkészítő osztályában Rachl tanítványa, majd a müncheni akadémián tanul, később Düsseldorfban az életképfestő Ludvig Knaus tanítványa lett.

Művészi önállósulásának első jelentős műve, az *Ásító inas* 1869-ben, még Düsseldorfban született. Az 1860-as évek végére kialakult a festészetére jellemző sokalakos, többrétegű jellem- és cselekményábrázolásra épülő, a drámai hatáskeltés eszközeit felerősítő kompozíciótípus. 1870-ben a párizsi Szalon kiállításán *Siralomház* című képével aranyérmet nyert, 1871-ben ezt a *Tépéscsinálók* sikere követte. Párizsba költözött, ahol 1896-ig, betegsége elhatalmasodásáig élt és dolgozott. Az 1870-es években festészete kiteljesedett, ekkor készült a *Rőzsehordó nő*, a *Köpülő asszony*, a *Kukoricás*. Bár művészetére egy rövid ideig hatott az impresszionizmus (ezt mutatja *Poros út* című festménye), önálló stílusát a modern festészeti irányzatok nem befolyásolták.

1878-ban a Párizsi Világkiállításon a *Milton* c. festményével szerepelt, amely döntő sikert aratott, megnyerte a nagy aranyérmet.

1880. november 4-én Munkács város képviselőtestülete Munkács díszpolgárává választotta, a király pedig művészi érdemei elismeréséül Munkácsy előnévvel és magyar nemességgel tüntette ki.

1882. március 2-án Munkácsy Mihály neves írók és művészek társaságában felkereste szülővárosát s három napot töltött Munkácson. Kíséretéhez tartozott Jókai Mór, Pulszky Ferenc, Teleki Sándor, Keleti Gusztáv és más ismert személyiségek. Szülőháza falán emléktáblát avattak. (Érdekesség: a munkácsi *Csillag* szállóban megtartott díszebéden 207 terítéket számoztak!)

1900-ban halt meg.

Munkácsy legismertebb művei (a már említetteken kívül): *Éjjeli csavargók, Zálogház, A reneszánsz apoteózisa, Liszt Ferenc portréja, Fasor, Honfoglalás*. A Krisztus-trilógia (*Krisztus Pilátus előtt*, *Golgota*, *Ecce homo)* a Debreceni Déry Múzeumban tekinthető meg.

Jelentős Munkácsy Mihály-gyűjteménnyel rendelkezik a munkácsi születésű, ma Amerikában élő Pákh Imre. A festményeket 2007-ben a kárpátaljaiak is megtekinthették a munkácsi vár kiállítótermeiben.

A mi nyelvünk

Velünk az Istenbe vetett bizodalom, hogy zengő nyelvünket tündérek szőtték, nagyszakállú táltosok énekelték, kobzosok pengették, Tisza selyem-vize susogta, Kárpát mennydörögte, tatár-török nem bírta, magyar költő kis mécsvilágánál imádkozva idézgette, mint az aranyvarázsló az ő szellemeit.

Krúdy Gyula

Illik – nem illik

Belépéskor legelőször a háziasszonynak köszönj.
Ha beszélnek hozzád, mutass érdeklődést.
Hallgasd meg türelemmel, ha idősebb beszél.
Arról társalogj, ami a másikat érdekli.
A magad dolgáról csak akkor beszélj, ha kérdeznek.
Ne tarts előadásokat, hagyj másokat is szóhoz jutni.
Ne kérdezz, ne mondj tapintatlanságot.
Ne nevess ki, ne szólj meg senkit.
Senkit se csúfolj, ne utánozz, ne tedd nevetségessé.

Postabontás

Szerkeszti:
Kovács Erika

Ötödikesek levele

Kedves levelet kaptunk a Beregszászi 9. Számú Általános Iskola ötödikeseitől. Ennek az iskolának a tanulói régi barátai az *Irká*nak. Most verseket, meséket küldtek nekünk.

Búcsúbeszéd

Nem vár ránk több új kaland
az űrben,
hol barátomért annyi zűrt,
bajt tűrtem.
A búcsúnál elszorul a gége –
hát csak annyit mondhatok,
hogy
vége.

Homoki Norbert

Jakab Fruzsina Stefánia, *Beregszász*

Őszi szellő

Őszi szellő fúj reám,
hideg szél az arcomon.
A fecskék lassan készülődnek,
elrepülnek, jól tudom.

Őszi szellő, kíméld őket,
amíg tovaszállnak,
s a déli tájon mindannyian
békére találnak.

Heé Ádám

Az óra

Ketyeg az óra,
megy az idő.
Nyolc óra volt,
most meg tizenkettő!
Kismutató, nagymutató,
másodpercenként hangzik a szó:
kety, kety…
Egyformán ketyeg,
én csak ezt jegyeztem meg.

Kozma Marianna

Búcsú az ősztől

Búcsúzik az ősz,
fájó szívvel megy el,
helyébe jön a tél.
– Drága tél, megjöttél?
– Igen, te szép ősz,
eljött az én időm!

IllyésPéter

Szarka Zsolt, *Kígyós*

Újra meg újra...

Számtalanszor felhívtuk az *Irka*-levelezők figyelmét, most újra megtesszük: a neveteket, osztályotokat **ne csak a borítékon**, hanem minden esetben **a levélben is** tüntessék fel. Nagyon fontos, mert a huncut *Irka*-manók felcserélhetnek egy-egy borítékot…

Én és a szörny

Egyszer, amikor aludtam, mint a bunda, egy nagy szörnnyel álmodtam. A szörny olyan nagy volt, hogy megremegett a föld, mikor megjelent. Én nagyon megijedtem, és gyorsan egy fa mögé bújtam. De ő észrevett, kiszakította a fát, és a nyomomba eredt.

A teste olyan volt, mint egy nyálkás békáé. Én megint elbújtam, és félelemtől remegve leskelődtem utána. Egyszer csak észrevettem egy fa mögött, amint keservesen sír. Erre én azon gondolkodtam, vajon miért sírhat egy ilyen félelmetes szörnyeteg. Majd megőrültem a kíváncsiságtól, ezért félelmemet legyőzve előbújtam rejtekhelyemről. Bátran odamentem hozzá és megkérdeztem, hogy miért sír. Erre ő ezt felelte:

– Azért sírok, mert nekem nincsenek barátaim és mindenki fél tőlem.

Erre én ezt feleltem neki:

– Először én is nagyon megijedtem tőled, mint mindenki más, de mikor sírni kezdtél, nagyon meglepődtem és megsajnáltalak.

Addig beszélgettünk, míg barátok nem lettünk. Így lett az én barátom James Spyd Saliven, a szörny.

Szolomka Ádám

Csapadék-visszatartásért felelnek az erdők

Ezt a fogalmazást Borbély Ibolya tanárnő kérésére írtam, de szeretném megosztani gondolataimat az Irka olvasóival is.

Siralmas tény az, hogy földünkön egyre kevesebb erdő található. Sajnos a mai emberek nemigen törődnek a természettel, nem gondolnak a jövőre, csak a mának élnek.

Hidegen hagyja őket az, hogy lassan már nem lesz levegőjük, és elönti őket a víz, mert ők folyamatosan csak a rombolással törődnek. A mai adatok szerint borzasztó rombolások mentek végbe.

Szerintem az erdő fái nagyon hasznosak, mivel rengeteget segítenek az embernek, sok talajmenti vizet elisznak. Tudományosan megállapított tény az, hogy kevesebb pusztítást végzett ott az árvíz, ahol több fa van. Növesszen a föld növényeket, amelyek magvakat hoznak, gyümölcsfát, amely fajtájának megfelelő gyümölcsöt terem. Isten az embereket azért teremtette, hogy gondozza és védje a természetet, de az emberek megszegték a törvényt.

Ám még semmi nincs elveszve, jóvátehetjük mulasztásainkat, ha a kivágott fák helyére újakat ültetünk.

Ezt inkább az én korosztályomnak és a jövendő nemzedéknek üzenem, hogy még az utánuk következőek is tiszta, friss levegőt lélegezzenek be.

Szabó Gréta Flóra, *5. oszt. BMG*

Harangok

Lőrinc Dávidka vagyok, a Benei Általános Iskola 2. osztályos tanulója. Én és az osztálytársaim is nagyon szeretjük az *Irká*t.

Az én szüleim Beregszászban dolgoznak, reggel elmennek, és este jönnek haza. Édesanyám a varrodában, édesapám a kábelgyárban dolgozik. Engem a nagymamám visz és hoz az iskolába és haza. Mamikám az Irkának mindegyik számát megveszi nekem, ami megjelenik. Mamika azt mondta: az *Irka* sokoldalú, sok mindent tanulhatok belőle, és különösen télen nagyon jó szórakozás az olvasása.

Én a mamikámat kérdeztem meg, hogy mit kongat a mi harangunk. Ezeket mondta:

A mi kis falunknak két temploma van. Az egyik református, a másik római és görög katolikus közösen. A harangok a jó emberek adományainak segítségével készültek. A harangmester a harangok elkészítése után szívet és lelket is lehelt a harangjainkba. Ezért a harangjaink szívvel és lélekkel konganak. A mi harangjaink kongását nem lehet 2-3 szóval leírni, mert másképp szól délben, másképp vasárnap, másképp ünnepnapokon, és másképp, ha szomorú nap vagy baj van.

Hogy mit mond ezeken a napokon, az hosszú lenne, ha mégis röviden akarnám leírni, mit kongatnak a harangjaink, akkor ezeket írnám:

Bimm-bamm, Ez a falu Bene, Sok jó ember lakik benne, Ha nem hiszed, hát gyere el ide! Bimm-bamm!

Lőrinc Dávid és a Mamikája

A 2010/4. szám feladatainak megoldása

17.oldal: A legtöbb fa télen pihen, lecsökken a nedvkeringése, s erre úgy készül fel, hogy a leveleit lehullatja.

20. oldal: A fák alatt lévő száraz levélszőnyeget nevezzük avarnak.

22. oldal: Japán a felkelő nap országa.

23. oldal: *Addig jár a korsó a kútra, míg eltörik*, vagy *Aki sokat markol, keveset fog*.

29. oldal: *Lepkeszárnyon.* Mert nincs tarisznyája.

Mi a neve? Menyus.

Kockaszámoló: 14.

Gyufarejtvény: II+I=III

Kakukktojás: A szegfűgomba, mert a többi mind állatnév előtagú. Nagyon sokan a kígyógombát jelölték meg, hogy az nem létezik. Nos, létezik. A kígyógomba (Mycena) csiperkefélék családjába tartozó nemzetség. Kalapjuk általában kúpos, harang alakú, széle bordázott. A legtöbb faj sárgás, szürkés, barnás, de van lila vagy rózsaszín is.

A 2010/5. szám feladatainak megoldása

Karácsonyfa: Angyal, Pásztor, Kisjézus, összeírás, betlehem, Heródes, Isten, tömjén, , mirha, arany, kisbaba, jövendölés, istállócsillag, jászol, József, ajándék

Kakuktojás: *a)* RÓZSA, LILIOM, ORGONA, SZEGFŰ, ÁRVÁCSKA, IRODALOM, MARGARÉTA. A kakukktojás: irodalom. *b)* tyúk,

Szócsokor: madár, kéz

Képrejtvény: Mézeshetek

Könyvet nyert: Toldi Cintia (Rafajnaújfalu), *Jakab Melinda, Kocsis Katalin-Kitty* (Halábor)**,** *Szabó Gréta Flóra* (Mezővári) *Sidó Klaudia* (Csongor), *Dóha András, Dóha Marianna, Virág Szabina* (Batár), *Gőczi Dávid* (Beregrákos), Tar Klaudia (Szernye)

Farkas Bettina, *Borzsova*

Búzakenyér, kolbász...

Borbély Ibolya gyűjtése szerint a Tiszaújlaki Szent Ilona Római Katolikus Templom nagyharangja a hagyomány szerint ezt mondja: *Búzakenyér, kolbász*

A kisharagja pedig: *Málékenyér, puliszka*

A kosár

(Chilei játék)

Tíz-tizenöt játékos ül egy körben, székeken, zsámolyokon vagy a földön. Maga a játék itt lényegében azonos azzal, amit a legkülönfélébb európai országokban *gyümölcskosár* néven ismernek vagy *helycsere* néven játszanak. A játékosok egy gyümölcs nevét veszik fel. Az egyik lesz a narancs, a másik a körte, a harmadik az ananász stb. Amikor a vásárló – fogó – a körbe lép, és megkérdezik tőle, hogy mit vásárol, ezt kell válaszolnia: „Most jöttem épp a piacról, vásároltam almát, körtét." Vagy más gyümölcsök neveit mondja. A két gyümölcsnév tulajdonosa köteles egymással helyet cserélni, és mialatt ez megtörténik, a körben álló fogó igyekszik elfoglalni egyikük helyét. Ha ez sikerül, a szék nélkül maradt játékos lesz a fogó.

Élő madár

(Dán játék)

Ennek a zálogadó játéknak egy ősi dán mese az alapja. A mese szerint egy nemesúr egyszer háborúba ment, és kedvenc madarát jobbágyára bízta. Ám mire a nemesúr hazajött, a madár kimúlt, és a jobbágy kemény büntetést kapott a hanyagságáért. A játék régebbi változatában ezért mondták a következő szöveget: *„Ne hagyd az uraság madarát elpusztulni"!*

A játékban akárhányan részt vehetnek, számuk azonban ne legyen kevesebb négy-tíznél. A játékosok körben ülnek, és egy meggyújtott botocskát adnak körbe. Akinél a tűz kialszik, az zálogot fizet. A játékosok mindent elkövetnek, hogy a tűz ki ne aludjék: lobogtatják, ráfújnak stb. Amikor a játékos továbbadja az égő botocskát, azt mondja hozzá szomszédjának: „*A madár életben van.*"

Kakasviadal

Páros számú gyerek játssza. Először kisorsolják a párokat: ki kivel mérkőzik meg. Aztán egy-két méter átmérőjű kört rajzolnak. Ebbe áll be a két játékos. A többiek figyelik, betartják-e a szabályokat. A kezüket hátra téve, egyik lábukat felemelve igyekeznek az ellenfelet a körön kívülre taszítani vagy az egyensúlyából elmozdítani, hogy kénytelen legyen letenni a lábát. Amelyik játékos a körön kívülre kerül vagy leteszi a felemelt lábát, az veszít. Jön a következő páros, majd a győztesek mérkőznek meg egymással.

Szólások

Helytelen szólásokat olvashatsz. Tedd helyessé valamennyit!

A víz hátán is megél.
Nagy kőbe vágta a fejszéjét.
Ordít, mint az ágba szorult féreg.
Főzik a zokniját.
Él, mint Matyi hevesen.

Gitár

Hány gitárt látsz a képen?

Betűrejtvény

KA

MA

Anagramma

A mellékelt szavak anagrammáit írd be a vízszintes sorokba. Ha ezzel megvagy, akkor a kiemelt oszlopban egy férfinév alakul ki.

ROVÁS, PAKOL, ALKAT, SEREG, KENŐCS, TARKA, NYÁRI, RÉGEN

*				
*				
*				
*				
*				
*				
*				
*				

Mit is jelent?

RIGMUS
a) a vers üteme
b) időbeli ismétlődés
c) verses mondóka

POÉTIKA
a) költészet
b) gyógyszer
c) könyvkötészet

GRIMASZ
a) fintor
b) mosoly
c) tornaszer

SILBAK
a) indonéz pénz
b) fáraók kincse
c) őrszem

PLÁNUM
a) vita
b) terv
c) ülés

Beküldési határidő: 2011. január 20.

Trombitáló elefánt

Tündérujjak

Kellékek: másolópapír, zsírpapír, olló, filctollak

Ez a papírelefánt éppen olyan hangosan tud trombitálni, mint az igazi!

Elkészítése: Másold át az elefánt testét és a füleket az alábbi mintáról kettéhajtott másolópaírra! Vágd ki a formákat, ragaszd fel mindkét oldalra a füleket, utána rajzold meg filctollal a szemeket és a lábujjakat!

Ezeket a hajtásvonalakat ne vágd szét!

Másold át!

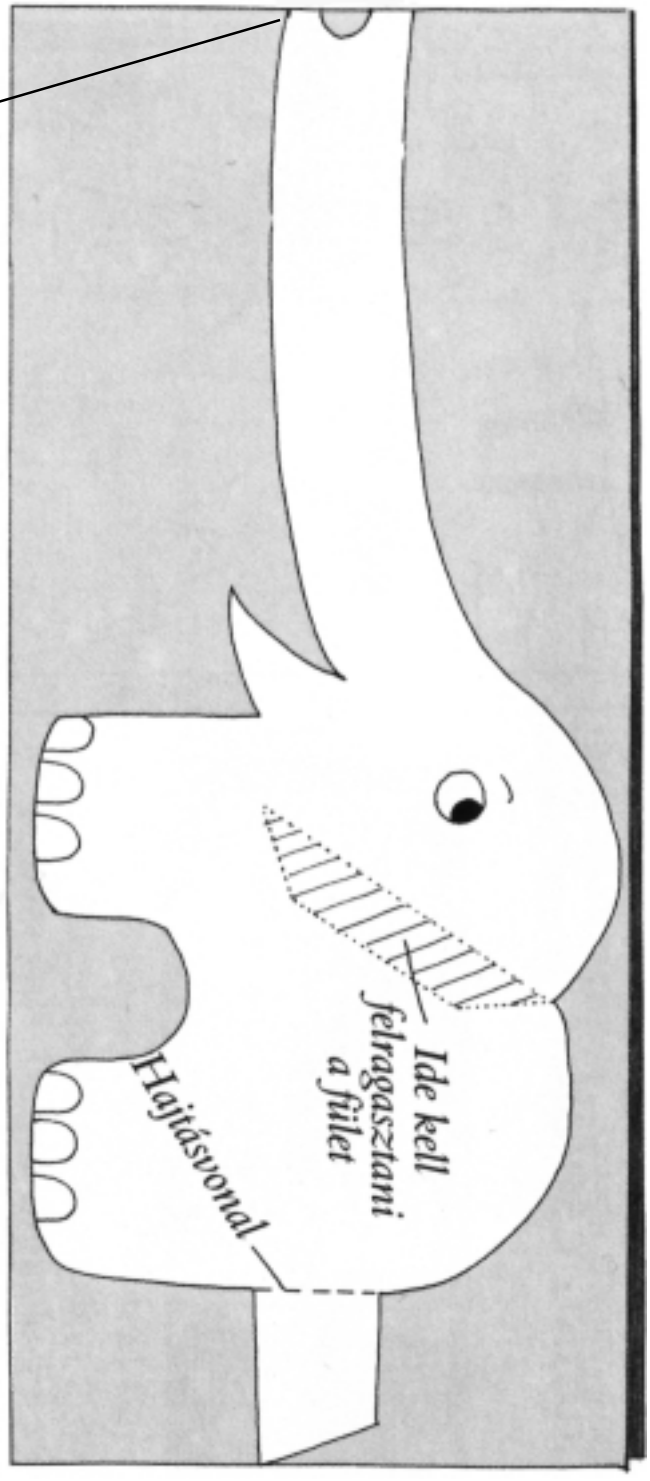

Most szorítsd a szádra mutató- és középső ujjaddal a farok széthúzott végét, és fújj bele két ujjad között jó erősen az elefántba – hallod ezt a harsogó elefánttrombita-jelzést?

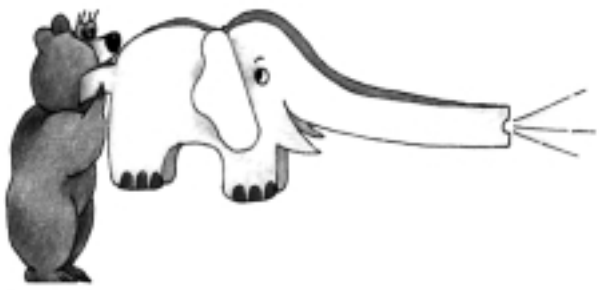

DÖNGICSÉLŐ
ÓVODÁSOK MELLÉKLETE · SZERKESZTI GABÓDA ÉVA

Pálfalvi Nándor

Farsang

Táncra, táncra, kislányok,
daloljatok, kisfiúk.
Itt a farsang, haja-huj,
ne lássunk most szomorút!

Mert a farsang februárban
nagy örömöt ünnepel:
múlik a tél, haja-huj,
s a tavasznak jönni kell.

Osvát Erzsébet

Farsang az oviban

Ma van az óvodában
a farsangi bál napja.
Édesanyám jelmezemet
két kezével varrta.

Mókázunk és táncolunk
az összes bút feledve,
bárcsak az év minden napja
ily vidáman telne!

Garai Gábor

Táncdal

Citera pengi: körbe, járjad,
Katica, Böske, szedd a lábad!
Lobog a rózsa, rezeda bokra,
tavaszi lázban rezeg a szoknya.

Mondókák

Szita, szita, péntek,
vége van a télnek,
kikeletet köszönteni
jönnek a népek!

Jer, jer, kikelet,
seprűzd ki a hideget,
ereszd be a meleget,
dideregtünk eleget!

Itthon van-e a gazda,
van-e jó farsangja?
Menjen fel a padra,
hozzon le szalonnát,
szúrja a nyársamra!

Szélforgó

Eszközök, anyagok: 20x20 cm-es négyzet alakú papírlap (színes vagy fehér, ha fehér, kedved szerint színezheted), kb. 30 cm-es vékony lécdarab, kis szög, kalapács

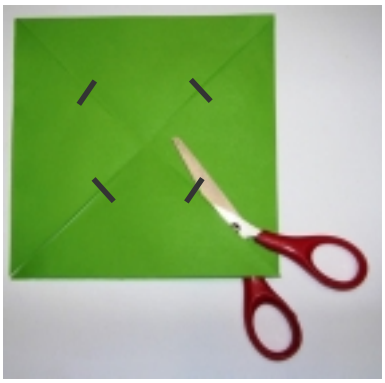

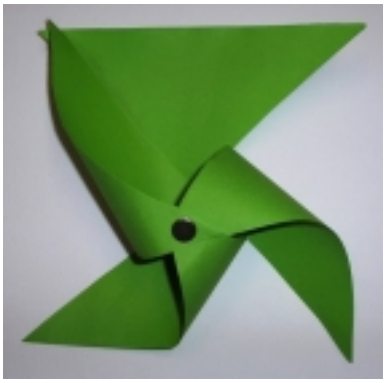

1. A papírlapot átlói mentén behajtjuk és ollóval bevágjuk a képen jelzett pontig, mind a négy oldalon ugyanúgy.

2. A sarkokat a középpont felé egymásra hajtjuk, és szöggel a léchez erősítjük.

Melyik erdei állat mit eszik?

Kösd össze vonallal az állatokat és táplálékukat, aszerint, hogy melyik mit szeret. Ha van kedved, színezhetsz is!

Óriás bohócsapka

A képen egy óriás bohócsapka látható. Segíts a sapkát befejezni, hogy a bohóc farsangkor felvehesse! Színezd is ki!

Jakab meg az apja

(Magyar népmese)

Ülök a deresre,
megyek a peredre,
megyek a mesék elejbe,
ott vannak a jászolhoz kötve.
Megláttak, elkezdtek szaladni,
volt köztük egy sánta,
megfogtam, hopp,
majd téged elmondalak.

Hol volt, hol nem volt, volt a világon egy ember, annak volt egy fia, Jakabnak hívták.

Egyszer az apja kiküldte Jakabot, hogy arassa le a zabot. De Jakab nem aratta le a zabot. Akkor az apja kiküldte a botot, hogy verje meg Jakabot, mert nem aratta le a zabot. De a bot nem verte meg Jakabot, hát kiküldte az apja a tüzet, hogy égesse meg a botot, mert nem verte meg Jakabot. De a tűz nem égette meg a botot. Akkor kiküldte az apja a vizet, hogy oltsa el a tüzet, mert nem égette el a botot. A víz nem oltotta el a tüzet. Kiküldte a bikát, hogy igya meg a vizet, mert nem oltja el a tüzet. A bika nem itta meg a vizet. Kiküldte a mészárost, hogy vágja le a bikát, mert nem issza meg a vizet. A mészáros nem vágta le a bikát. Akkor kiküldte az egeret, hogy rágja el a mészáros gatyamadzagját, mert nem vágta le a bikát. Az egér nem rágta el a mészáros gatyamadzagját, hát kiküldte a macskát, hogy fogja meg az egeret, mert nem rágta el a mészáros gatyamadzagját.

A macska kiment, megfogta az egeret, az egér elrágta a mészáros gatyamadzagját, a mészáros levágta a bikát, a bika megitta a vizet, a víz eloltotta a tüzet, a tűz megégette a botot, a bot megverte Jakabot, Jakab meg learatta a zabot.

Gyűszű, Fésű, Hadd-el

(Népmese)

Egyszer volt, hol nem volt, hetedhét országon is túl, még az üveghegyeken is túl, ahol a kurta farkú malac túr, volt egyszer egy ember. Annak volt három fia. A legidősebbet hívták Gyűszűnek, a középsőt Fésűnek, a legkisebbet Hadd-elnek.

Mondja egyszer a szegény ember Gyűszűnek:

– Eredj, fiam, menj el országot-világot látni, tanulj valamit.

Elment Gyűszű, odavolt egy álló esztendeig, bejárt országot-világot, sok mindent látott, de hogy mit látott, mit nem látott, arról én nem mesélek. Elég az hozzá, hogy egy esztendő múlva visszakerült az apja házához. Amikor Gyűszű hazajött, mondja az ember a középső fiának:

– No, édes fiam, Fésű, most már menj el te is, láss országot-világot, ne maradj hátrább a bátyádnál.

Elment Fésű is, bejárt országot-világot, jártában-keltében sok mindent látott. De hogy mit látott, mit nem látott, arról semmit sem mesélt, én sem mesélek nektek. Elég az hozzá, hogy egy esztendő múlva visszakerült, s akkor az ember mondta a legkisebb fiának, annak a... hogy is hívják, no... ejnye, nem jut eszembe a neve...

(Valaki a hallgatók közül közbeszól: Hadd-el!)

– No jó, hát akkor elhagyom…

Madár, cica és zsiráf

Tündérujjak

Kellékek: Különböző színű tónus- és színes papír, krepp-papír, zsírpapír, filctollak, olló, üres gyufásdoboz, ragasztó, cellux.

Valamennyi dobozállatnak van egy kis titokzatos trükkje: kinyithatod a testüket, elrejthetsz bennük valamit – és senki nem fogja megtalálni. De különleges csomagolóeszköznek is használhatod a dobozállatot valami apró ajándék számára.

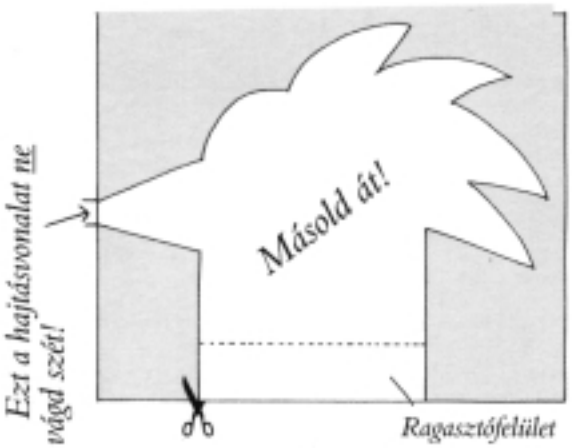

A madár: először hajts ketté egy darab tónus- vagy színes papírt! Másold át erre a rajzról két példányban a madár fejét a gyufásdoboz mindkét oldalára úgy, ahogy az ábrán látható! A csőrét, szemét és taraját ragaszd be színes papírral, illetve fesd rá. A „tollakat" vágd ki krepp-papírból, és pikkelyszerűen ragaszd fel!

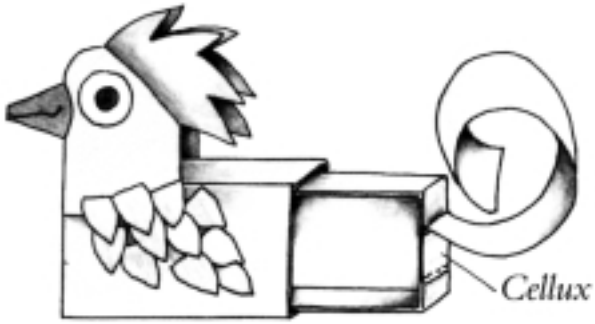

A macska és a zsiráf: Ezt a két dobozállatot is könnyen elkészítheted az alábbi rajzok alapján. A mintákat a saját elképzeléseid szerint fesd rá az állatokra.

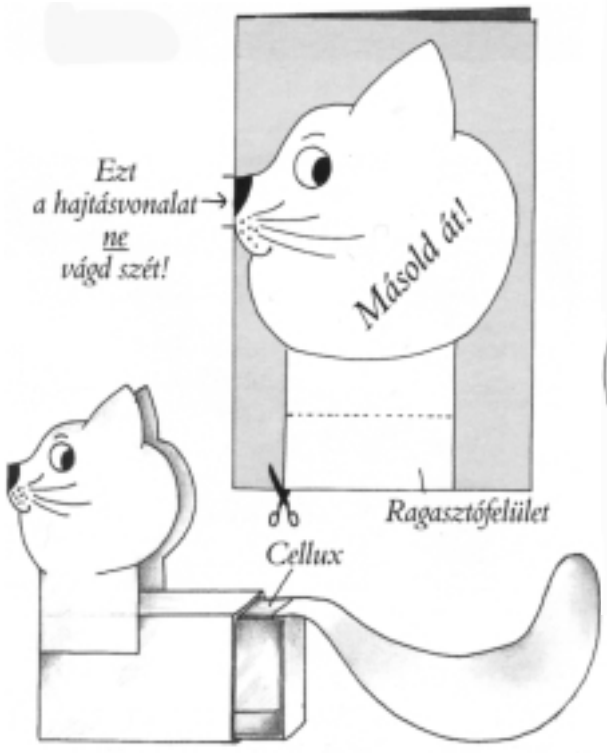

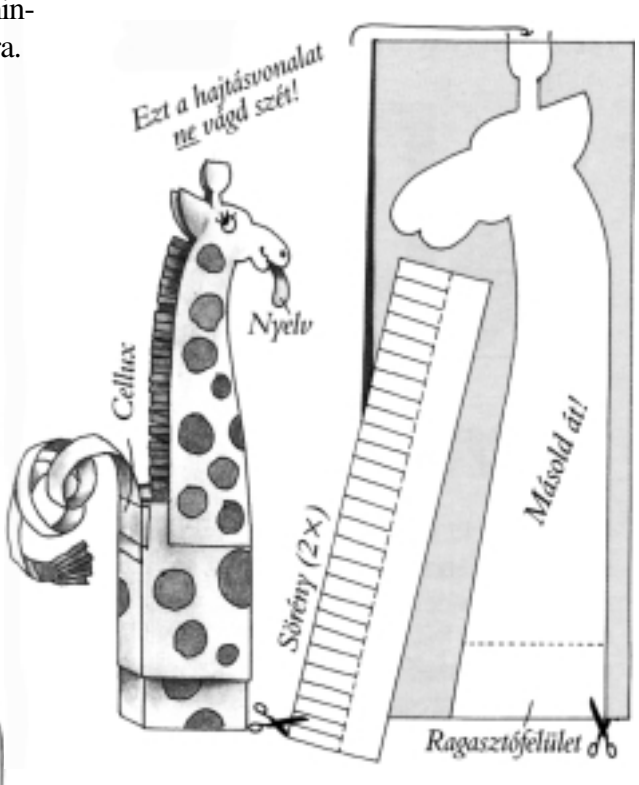

A zsiráfból lefelé lehet kihúzni a fiókot – így a zsiráf egyre magasabb lesz!